

نگرانی از تحرکات داعش در بدخشان؛

«ادامه بی توجهی اوضاع را بحرانی ترمی کند»

اعضای شورای ولایتی این ولایت در صحبت با روزنامه ۸ صبح می گویند که بیش از صد خانوادگی گروه داعش در ولسوالی های جرم، وردوج و راغستان بدخشان جابه جا شده اند و در صدد مختل کردن امنیت این ولایت اند. احمد بشیر صمیم، رئیس شورای ولایتی بدخشان گفت که بیش از ۴۰۰ عضو گروه داعش از چندی به این سو در ولایت بدخشان فعالیت دارند و این گروه در تیان با شماری از گروه های تروریستی دیگر در نظر دارند تا این ولایت را ناامن سازند. ولایت شمال شرقی بدخشان یکی از ولایت های استراتژیک است که با سه کشور چین، تاجیکستان و پاکستان مرز دارد.

پس لرزه های اقتصادی قرنطین؛

سکتور ترانسپورت میلیون ها دالر زیان دیده است

اصلاح سکتور مالی در کشورهای چنگک زده

پاکستان: بازیگر غیر قابل اعتماد برای افغانستان

پاکستان طولانی ترین خط سرحدی با افغانستان را دارد. این کشور از بدو تاسیس تا اکنون هیچ گاهی روابط با ثبات سیاسی با افغانستان نداشته و همیشه ادعاها به داشتن نقش بی ثبات کننده ای امنیتی پاکستان از سوی نخبه گان و کارگزاران سیاست خارجی افغانستان ابراز گردیده است.

امارات متحده عربی هفت تن تجهیزات طبی به ارتش افغانستان کمک کرد

۸ صبح، کابل: وزارت امور خارجه اعلام کرد که بسته دوم کمک های بشردوستانه امارات متحده عربی به افغانستان به هدف مبارزه با ویروس کرونا، دیروز جمعه، دوم جوزا، به کابل رسیده است. طبق اعلام وزارت خارجه، این بسته کمکی شامل هفت تن تجهیزات و وسایل طبی می شود. از جانب دیگر، منیره یوسف زاده، معاون وزارت دفاع ملی گفته است، این بسته کمکی امارات متحده عربی برای ارتش افغانستان است و شامل وسایل تشخیصی، ماشین های تنفس مصنوعی و وسایل طبی برای مبارزه با بیماری COVID-19 است. معاون وزارت دفاع ملی در برگه ای فیس بوکش از کمک های امارات متحده عربی به ارتش کشور سپاس گذاری کرده است.

در همین حال، وزارت امور خارجه گفته است که همراه با بسته کمکی جدید امارات متحده عربی، ۱۵۰ شهروند افغانستان که توانایی خرید «تکت» را نداشتند، نیز به صورت رایگان به کشور آمده اند. این وزارت از کمک های امارات متحده عربی به افغانستان که به هدف مبارزه با ویروس کرونا صورت گرفته است، سپاس گذاری کرده و گفته است که افغانستان خواهان توسعه ای هرچه بیشتر همکاری ها میان دو کشور است.

شمار بیماران کووید -۱۹ در کشور به نه هزار و ۲۱۶ تن رسیده است. تاکنون ۲۰۵ نفر به دلیل ابتلا به کرونا در کشور جان باخته و ۹۹۳ تن از بیماران کووید -۱۹ بهبود یافته اند. تاکنون گزارشی در مورد ابتلا سربازان ارتش به نشر رسیده است.

مسوولان صحت و نظامی طالبان در هرات بازداشت شدند

۸ صبح، هرات: ریاست عمومی امنیت ملی هرات، از بازداشت مسوول نظامی طالبان در این ولایت خبر می دهد. این نهاد روز جمعه، دوم جوزا، با نشر خبرنامه ای گفته است، نیروهای قطعات خاص ریاست عمومی امنیت ملی، قاری شفیع، مسوول نظامی طالبان را بازداشت کرده اند.

در خبرنامه ای نخست ریاست امنیت ملی هرات، ذکر شده است که فرد بازداشت شده، زمانی که از موتر «سپاه پاس داران ایران» در قرارگاه «تپه سیاه» پایین شد و می خواست به ولسوالی شیندند وارد شود، بازداشت شد، اما در خبرنامه ای دیگری که از سوی امنیت ملی نشر شد، این مسأله ذکر نشده است.

ریاست عمومی امنیت ملی هرات، به باشنده گان هرات اطمینان داده است که این نهاد، تأمین کننده امنیت و حراست از منافع ملی است و به دنبال شناسایی و سرکوب گروه های تروریستی، حلقات مخرب و عوامل نفوذی می باشد. ریاست امنیت ملی هرات می افزاید، قاری شفیع، مشهور به «حافظ عمری» که مسئول ناامنی شاهراه های هرات و طرح حملات بر بندهای مهم و حیاتی کشور در شهر هرات بود، در عملیات کارمندان این نهاد بازداشت شده است.

طبق معلومات امنیت ملی، این فرد، عضو رهبری گروه طالبان هرات بود و اکثر

قول اردوی ۲۰۹ شاهین از کشته شدن سه فرمانده و ۲۱ جنگجوی طالبان در جوجان خبر داد

۸ صبح، کابل: ارتش در شمال اعلام کرد که سه فرمانده و ۲۱ جنگجوی گروه طالبان در نتیجه حمله های نیروهای امنیتی در ولسوالی های مردیان و منگجک جوجان کشته شده اند.

حنیف رضایی، سخنگوی قول اردوی ۲۰۹ شاهین، روز جمعه، دوم جوزا، به روزنامه ۸ صبح گفت که در نتیجه اجرای عملیات «شاهین ۶۱۳» و «شاهین ۲۲۴» در ولسوالی های مردیان و منگجک ولایت جوجان، ۲۴ نفر از اعضای گروه طالبان به شمول سه فرمانده این گروه، کشته شده اند.

رضایی افزود که نیروهای هوایی نیز در این عملیات شرکت داشتند و حمله هوایی نیز بر مواضع گروه طالبان اجرا شده است. به گفته حنیف رضایی، در این حملات هشت عضو دیگر گروه طالبان زخمی شده اند. رضایی گفت که در این عملیات یک نیروی امنیتی نیز زخمی شده است. از جانب دیگر، سخنگوی قول اردوی ۲۰۹ شاهین گفت که در نتیجه عملیات نیروهای امنیتی «چندین موضع و پایگاه» گروه طالبان تخریب شده است.

رضایی افزود که روستاهای «دوکه و ارک» ولسوالی منگجک و روستای مردیان دوم ولسوالی مردیان در نتیجه عملیات نیروهای دولتی، از وجود گروه طالبان پاکسازی شده است. گروه طالبان تاکنون در این مورد واکنشی نشان نداده است.

آیا تعصب همیشه بد و ناپسند است؟

تعصب و علاقه به بسته گان، هویت، فرهنگ و ملیت و کمک و تعاون نسبت به آن ها در جایی که حمایت از ظلم نباشد، از تعصبات مذموم/ نکوهش شده نیست. عصبیتی که مورد نکوهش است، این است که کسی به سبب تعصب، بسته گان و ملیت خود را حتا با خصوصیات منفی از نیکان و خوبانی که با او نسبتی ندارند، بهتر بداند.

عید در خانه می مانیم

وزارت صحت عامه هشدار می دهد رعایت نکردن موارد بهداشتی و فاصله گیری اجتماعی، سبب افزایش شمار مبتلایان کرونا می شود و مردم در روزهای عید، نباید از خانه های شان خارج شوند. چند روز پیش به دنبال افزایش شمار مبتلایان کووید -۱۹ در هرات، ریاست صحت عامه این ولایت، با نشر اعلامیه ای از هراتیان خواست، برای پیش گیری از گسترش ویروس، روزهای عید در خانه بمانند.

عید امسال را متفاوت تجلیل کنیم

ویروس کرونا در افغانستان وارد مرحله همه‌گیری شده است. چون روند شیوع در افغانستان بسیار کند و آرام بود، بسیاری‌ها گمان می‌کردند که جامعه‌ی ما با معافیت دسته‌جمعی در مقابل این ویروس روبه‌رو است. تا این لحظه (صبح شنبه سوم جوزا) نه‌هزار و ۲۶۱ تن در افغانستان به این بیماری مصاب شده‌اند. جایگاه افغانستان از ۲۱۳ کشور درگیر با کروناویروس در جهان در میان ۵۰ کشور نخست، با بیش‌ترین آمار مصاب‌شده‌گان است.

واضح است که حکومت در مدیریت بحران تا اکنون موفقیت‌چندانی نداشته است. مدیریت بحران در همه کشورهای بر عهده حکومت‌ها است. بی‌تردید، به دلیل فقر حاکم در افغانستان، مدیریت بحران در کشور ما دشواری‌های خودش را داشت. مردم ما فقیر و ناتوان‌اند. در قرنطین نگه داشتن مردم افغانستان برای سه - چهار ماه کار دشواری بود، با از میان برداشتن، قیود، آمار روزانه از ۴۰ مورد و ۵۰ مورد حالا به ۵۰۰ مورد و ۶۰۰ مورد در روز رسیده است.

از حکومت شروع تا بخشی از مردم، نگران روزهای عید اند. ترس از شیوع یک موج سنگین در هفته‌های پس از عید، بسیاری‌ها را نگران ساخته است. این نگرانی تا حد بسیار زیادی به‌جا و قابل درک است. چرا که هر نوع بی‌توجهی در روزهای عید می‌تواند فاجعه‌بار باشد. اگر مردم به توصیه‌ها و هشدارهای وزارت صحت و جامعه پزشکی توجه نکنند، بی‌تردید پس از عید، کشور با فاجعه روبه‌رو خواهد شد. واقعیت این است که نظام صحتی ما با مشکلات کلانی دست‌وپنجه نرم می‌کند. نظام صحتی افغانستان توانایی مدیریت تداوی بیماری لاپراتوری روبه‌رو است، روند تثبیت کروناویروس در وجود بیماران از حالت آزمایش‌گاهی باید خارج شود و به وضعیت کلینیکی تغییر کند. احتمالاً منظور متخصصین این است که جامعه پزشکی، بدون تست و با توجه به علائم در بیماران باید وضعیت یک بیمار را تشخیص دهد.

این نشان می‌دهد که توانایی مدیریت بحران در نظام صحتی افغانستان وجود ندارد. اگر شمار بیماران و مبتلایان به بیماری کووید-۱۹ در افغانستان چند برابر شود، مطمئناً، ضعف‌های مدیریتی واضح‌تر خواهد شد. در حال حاضر، هزاران بیمار مبتلا به کووید-۱۹ در افغانستان، در خانه‌هایشان قرنطین هستند. آن‌ها از رفتن به مراکز صحتی هراس دارند و تصورشان این است که در خانه، برای‌شان رسیده‌گی بهتری می‌شود. در بسیاری از موارد، حق با مردم است، زیرا شکایت‌های فراوانی از شفاخانه‌های اختصاصی کروناویروس در رسانه‌ها و در میان مردم رد و بدل شده است.

در چنین وضعیتی، مردم باید با حکومت و جامعه پزشکی افغانستان همکاری کنند. مردم باید کمبود امکانات را درک کنند. مردم باید بدانند که توان‌مندی پزشکی کشور در چه سطحی است. هرگونه بی‌توجهی، برای جامعه و حکومت دردساز است. در سطح کوچک‌تر، بی‌توجهی و جدی نگرفتن خطرات کووید-۱۹ ممکن است خانواده و اعضای فامیل ما را نیز درگیر بسازد. بی‌توجهی و بی‌باوری به کرونا ویروس ممکن است منجر به مرگ عضوی از خانواده‌ی ما شود که با بیماری‌های مزمن و یا کهولت سن روبه‌رو است. ما اگر در اثر این بی‌تفاوتی، عامل مرگ کسی شویم، چیزی شبیه قتل عمد است، زیرا با وصف آن‌که تهدید این بیماری برای افراد دارای بیماری و کهولت سن را می‌دانستیم، نسبت به آن بی‌خیال بودیم.

مرگ شماری از جوانان نیز بر اثر ابتلا به کرونا، نشان می‌دهد که هنوز ابعاد پیچیده این ویروس برای جهانیان، شناسایی نشده است. بنا بر این در این شرایط، دید و بازدیدهای عیدانه، نه تنها جان سالمدان را به شدت به خطر می‌اندازد، بلکه احتمال دارد، سلامت افراد جوان و میان‌سال را هم تهدید کند. بنا بر این بهترین کار این است که امسال دیدارهای عیدی را به تماس‌های تلفنی محدود بسازیم.

واقعیت این است که ویروس کرونا، احساسات ما را نمی‌شناسد، ما باید از هر نوع تماس فیزیکی با افراد جلوگیری کنیم و عید دیدنی را امسال تا روشن شدن وضعیت، حذف کنیم. تا عید قربان دو ماه و چند روز باقی مانده، تا آن زمان بسیاری از واقعیت‌های کروناویروس مشخص می‌شود. اگر شرایط در آن زمان مساعدتر شد، عید مجلل‌تر تجلیل می‌کنیم.

بهتر است تصمیم بگیریم تا در عید فطر از دید و بازدیدهای بی‌مورد و غیرضروری بپرهیزیم. اگر به دیدار کسی مجبور هستیم برویم، تماس فیزیکی برقرار نکنیم. فاصله اجتماعی را رعایت کنیم. با کسانی که موجودیت کرونا را دروغ می‌پندارند، صحبت کنیم و حقیقت این بیماری را با آن‌ها در میان بگذاریم. با این روش‌ها به صحت‌مندی کسانی که دارای بیماری‌های مزمن هستند یاری برسانیم و کهن‌سالان را با خطر مرگ روبه‌رو نسازیم. نباید فراموش کنیم که علاوه بر بیماران و کهن‌سالان، کروناویروس جوانان زیادی که هیچ بیماری جانبی نداشتند را نیز از بین برده است. به این ترتیب، مجبوریم «کرونا را جدی بگیریم».

زایش مرگ در زایشگاه!

سلسله ناصری

حمله مسلحانه بر زایشگاه ۱۰۰ بستر دشت برچی در غرب کابل که ساعت‌ها ادامه داشت، دست‌کم ۲۴ کشته و ۱۶ زخمی برجا گذاشت.

جزئیات این خبر موبه‌مو

به اذهان عامه تزریق شد و مردم متوجه بودند که رسانه‌ها چه‌قدر موشکافانه به قضیه پرداختند و گزارش‌گران لحظه‌لحظه زنده‌گی‌شان را به خطر می‌اندازند تا جزئیات جنایات ضد بشری که در افغانستان به وقوع می‌پیوندد و در هیچ کجای جهان سابقه ندارد را انعکاس دهند.

۲۳ ثور سال جاری روز خونین در غرب کابل بود که باعث شد بیش‌تر خانواده‌ها را با دل پرغصه دور سفره‌های رمضان بنشانند و روزه را با چشم‌های اشک‌بار افطار کنند.

غم زخم برداشتن، از دست دادن عزیزان و فراموشی برای کسانی که از حادثه جان سالم به در برده و عزیزی را از دست نداده، به کنار، چون روزمره‌گی مردم افغانستان به آن گره خورده است. سوالي که مطرح می‌شود، این است که چرا مردم افغانستان به هر موضوعی، مقطعی فکر می‌کنند، یک لحظه هیاهو برپا می‌کنند، سروصدا راه می‌اندازند و روز بعد همه چیز فراموش می‌شود؟ چرا هیچ کسی پیدا نمی‌شود تا مسوولان جامعه مدنی را که برای پروژه‌های رنگین سفارت‌خانه کشورهای بیرونی گلو پاره می‌کنند، منسجم کند و به آن‌ها بفهماند که برای هر روز کشته شدن خودشان صدا بلند کنند؟ چرا مدنی‌ها با کثرت نفوسی که در کابل دارند و هر روز یک

طرح نو برای پشتی‌بانی از حکومتی می‌ریزند که از گردهای ملت تغذیه می‌کند، اعتراض برپا نمی‌کنند؟ چرا وقتی در قضیه‌ای به این بزرگی که پای مرگ و زنده‌گی زنان و کودکان بی‌دفاع گیر کرده، منتظر معجزه الهی و دست غیب هستند؟ پیش‌کسوتان حقوق زن که ادعا می‌کنند راه‌گشای ما زنان هستند و آن‌ها بودند که ما حالا می‌توانیم با جرأت اظهار وجود کنیم، در کدام خواب و خیال به سر می‌برند و چرا خاموش‌اند؟ چرا در این مقطع زمانی که بی‌وفایی و نبودشان از هر زمان دیگر بیش‌تر حس می‌شود، حضور ندارند؟ چرا این جنایت ضد بشری را که بیش‌تر زنان آسیب‌پذیر را به کره داغ مرگ‌بار سوق داد، جدی نگرفتند و نمی‌گیرند؟ چه شد که تا هنوز به هشتک‌های مجازی غیرقابل توجه دلخوش کرده‌اند؟

من ایمان دارم که اگر نتوانیم جلوی این فاجعه‌های انسانی را در کابل بگیریم، هرگز موفق نخواهیم شد از حقوق زنان و کودکانی که در شهرهای دورافتاده این کشور در انفجار بمب و باروت تلف می‌شوند، دفاع کنیم یا کاری انجام دهیم.

ما چگونه می‌توانیم به حکومت که هیچ سهم ارزنده‌ای به زنان در پروسه صلح، راس قدرت، تصمیم‌گیری علیای کشور و حقوق بشری زنان قایل نیست، تکیه کنیم و یا دل‌خوش باشیم تا از حقوق ابتدایی که حق حیات، حق امنیت و حقوق اساسی زنان است، دفاع کند؟

دور نمی‌رویم، همین چند روز قبل که اتفاق وحشتناک حمله بر زایشگاه در کابل به دست فراموشی سپرده شد، رییس‌جمهور با عبدالله

عبدالله بر سر قدرت چانه‌زنی داشتند و هیچ زنی در مصالحه، مفاهمه، و تصامیم سیاسی قدرت دخیل نبود. انگار هیچ زنی در افغانستان نمی‌تواند در مراجع تصمیم‌گیری شرکت کند، نظر دهد یا تصمیم‌گیرنده باشد. به همین ساده‌گی پنجاه‌پنجاه به نفع دو شخص که برای به دست آوردن قدرت از هیچ عملی دریغ نمی‌ورزند، تقسیم منافع صورت گرفت.

با این حال زن افغان به بهانه‌های مختلف از حذف سیاسی گرفته تا پرداختن بها به دشمنان کشور و از خشونت‌های خانواده‌گی گرفته تا آزار و اذیت در اجتماع و محیط کار بدون اعتراض و با سرسپردگی دقیقاً در کجا قرار دارد؟ تا چه زمان می‌تواند مهر سکوت بر لب بزند؟ زنان سمبولیک اندکی که در راس نهادهای دولتی و کمیسیون مستقل حقوق بشر کشور قرار دارند، جز محکوم کردن این فجایع در افغانستان چه کاری انجام داده‌اند یا باید انجام دهند؟ چرا نتوانسته‌اند جز همراهی با رییس‌جمهور و حمایت از فرمان‌نمایی به نظامیان مبنی بر تغییر حالت از دفاعی به تهاجم، کاری انجام دهند؟ همه‌ی مردم افغانستان شاهد اند که این فرمان رییس‌جمهور مانند فرمان‌های قبلی‌اش از روی احساسات و جوگیر شدن از وضعیت صادر شده و به طور نمایشی در رسانه‌ها فریاد زده تا صدایش دست به دست شود، در غیر آن، هیچ دست‌آورد قابل لمس ندارد. باید فهمیده شود که هیچ‌احدی یا گروهی نمی‌تواند به کشوری مستقل یا به رییس‌جمهور یک کشور هشدار دهد که جنگ را شدت می‌دهد. علیه کسانی که در روز روشن در پایتخت یک کشور زنان و کودکان را به رگبار می‌بندند، دولت باید اقدام جدی کند.

ما نباید به دیپلماسی‌هایی که از احساسات مردم سوءاستفاده صورت می‌گیرد، باور داشته باشیم و اجازه دهیم که احساسات ابزار سیاسی شود. من از همه‌ی مردم افغانستان که مدال دفاع از حقوق بشر و حقوق زن را به گردن می‌آویزند، خواستارم تا برای یک بار هم که شده، گام جدی برداشته و برنامه منسجم و معتبر را روی دست بگیرند که در آن از هر روز کشته شدن مردم بی‌دفاع به ویژه زنان و کودکان جلوگیری شود و در راس هیچ شخص خودفروخته‌ای قرار نگردد که با مدارا از کنار جنایات بگذرد. نگذارند مانند اعتراضات قبل با پادرمیانی سیاست‌مداران حکومتی، معامله‌ای صورت گیرد و یا با به گلوله بستن متعرضان، صدای آنان خاموش شود.

هیچ وضعیت غیرمعمول یا پاندمی کووید-۱۹ نمی‌تواند مانع این اعتراض شود. مردم به ویژه زنان با برنامه وسیع و رعایت موارد بهداشتی و فاصله اجتماعی، می‌توانند طی یک قطع‌نامه از حکومت افغانستان بخواهند که اول به قدرت نظام خود متکی باشد و بعد از حقوق شهروندان که اساس و پایه دولت را تشکیل می‌دهد، حمایت کند و از کوبیدن بر فرق یک‌دیگر و سیاست بی‌جا که هر روز اثرات ناگوار به زنده‌گی مردم افغانستان می‌گذارد، جلوگیری کرده و مردم بی‌دفاع را از هر روز کشته شدن نجات دهد و دشمن را جدی بگیرد. من به قدرت مردم باور دارم که با هم‌دست بودن و یک‌پارچه‌گی می‌توانند به طور جدی توجه جامعه جهانی و افرادی که در راس قرار دارند را جلب کرده آن‌ها را وا دارند تا به کشتار به هر بهانه‌ای نقطه پایان بگذارند.

وزارت داخله:

از گشت‌وگذار غیرضروری در روزهای عید در کابل جلوگیری می‌شود

۸صبح، کابل: وزارت امور داخله اعلام کرد که پولیس در روزهای عید از گشت‌وگذار غیرضروری در شهر کابل جلوگیری می‌کند. طارق آربن، سخنگوی وزارت امور داخله گفته است که براساس فیصله کابینه به هدف جلوگیری از شیوع ویروس کرونا، مسیرهای رفت‌وآمد در کابل در جریان روزهای عید بسته خواهد بود.

سخنگوی وزارت امور داخله از مردم خواسته است که با پولیس در اجرای فیصله کابینه برای جلوگیری از شیوع ویروس کرونا همکاری باشند. کابینه روز پنج‌شنبه طرح رفع تدریجی محدودیتی را که در کابل برای جلوگیری از شیوع ویروس کرونا اجرا شده بود، تصویب کرد. محمدیعقوب حیدری، والی کابل روز پنج‌شنبه، اول جوزا در یک کنفرانس خبری گفت که بر اساس تصمیم تازه کمیته مبارزه با کروناوی ولایت کابل که از سوی کابینه تأیید شده است، تدابیر جدی‌ای از پنج صبح روز اول عید وضع می‌شود که با توجه به آن، از هر نوع تردد موترها و گشت‌وگذار افراد در سطح شهر جلوگیری خواهد شد.

وی از شهریان خواست که روزهای عید را در خانه بمانند و سبب سرگردانی خودشان و نیروهای امنیتی نشوند. به گفته والی کابل، رفت‌وآمدها از ولایت به ولسوالی‌های کابل و برعکس آن نیز ممنوع است.

براساس آمار رسمی وزارت صحت عامه، تاکنون هشت هزار و ۶۷۶ نفر به ویروس کرونا مبتلا شناسایی شده‌اند. شمار مبتلایان به کرونا در کابل به دو هزار و ۷۶۷ تن می‌رسد. کابل بیش‌ترین رقم مبتلایان را دارد.

یک کارمند زندان پلچرخی به اتهام گرفتن رشوت بازداشت شد

۸صبح، کابل: اداره تنظیم امور زندان‌ها می‌گوید که یک تن از «سارنمنان» این اداره به اتهام گرفتن رشوت به صورت «بالفعل» بازداشت شده است.

فرهاد بایانی، سخنگوی این اداره، به روزنامه ۸صبح، که این فرد عصر روز پنج‌شنبه، یکم جوزا، هنگامی که ۳۰ هزار افغانی را به عنوان رشوت از بسته‌گان یک محکوم می‌گرفت، بازداشت شده است.

طبق معلومات بایانی، فرد بازداشت‌شده مسوولیت بررسی، تهیه و ترتیب پرونده‌های زندانیان و وظیفه «مبصر» بلاک دوم ریاست عمومی زندان پلچرخی را بر عهده داشته است. اداره تنظیم امور زندان‌ها این پرونده را برای بررسی بیش‌تر به وزارت امور داخله فرستاده است.

از جانب دیگر، مقداری از مواد مخدر نوع «چرس» و یک گوشی همراه از توقیف‌خانه کابل نیز کشف و ضبط شده و دو نفر نیز در پیوند به آن بازداشت شده‌اند.

این در حالی است که چندی پیش احمدراشد طوطاخیل، رییس اداره تنظیم امور زندان‌ها، در یک نشست خبری از وجود فساد اداری، فروش و استفاده مواد مخدر و آزاروآذیت جنسی در زندان‌ها پرده برداشته بود.

آقای طوطاخیل در دوم ثور اعلام کرد که برخی از حلقات در داخل زندان‌ها در نابسامانی‌ها دست دارند و تلاش‌ها برای بهبود وضعیت زندان‌ها تشدید یافته است.

پس لوزه‌های اقتصادی قرنطین؛

سکتور ترانسپورت میلیون‌ها دالر زیان دیده است

میلیون افغانی را نشان می‌دهد. مسوولان وزارت ترانسپورت از قرنطین شدن شهرها، مختل شدن انتقالات، توقف پروازهای داخلی و خارجی، کاهش انتقالات از بندرها، توزیع نشدن جواز سیر و جواز راننده‌گی به عنوان دلایل اصلی این کاهش یاد می‌کنند و به گفته معاون سخنگوی این وزارت، برخی از اداره‌ها حتی در جمع‌آوری عوایدشان در جریان روزهای قرنطین نیز زیان کرده‌اند. گفتنی است که عواید بندهای و محصول گمرکی وزارت ترانسپورت از دوم ثور سال روان بدین سو با استفاده از سیستم الکترونیک آیسیکودا توسط وزارت مالیه جمع‌آوری می‌شود. بر اساس ارقام، عواید جمع‌آوری شده از طریق این سیستم در جریان ۲۱ روز اول به حدود ۹۰ میلیون افغانی می‌رسد. وزیر ترانسپورت پیش‌تر در گزارشی به ریاست جمهوری از افزایش عواید پس از الکترونیک شدن جمع‌آوری محصول ترانسپورتی خبر داده بود.

وزارت ترانسپورت در حالی از کاهش در عواید این وزارت خبر می‌دهد که وزارت اقتصاد نیز پیش‌تر از زیان‌های احتمالی به اقتصاد کشور هشدار داده بود. بر اساس آمارهای آن وزارت، اقتصاد کشور در صورت ادامه این چینی روند حدود ۳۲۸ میلیارد افغانی صدمه می‌بیند و اگر شرایط پیچیده‌تر شود، به این آمار افزوده خواهد شد. گفتنی است که رییس جمهور غنی به تازه‌گی فرمانش مبنی بر ادغام وزارت ترانسپورت و اداره‌های هوانوردی ملکی، خط آهن و ترافیک به این وزارت را به حالت تعلیق درآورده است. فرمان ادغام این اداره‌ها در دوم جدی سال ۱۳۹۷ صادر شده بود. دلیل تعلیق فرمان ادغام نیز وضعیت اضطراری کرونا، محدودیت بودجه‌ای، تصویب سند بودجه از سوی مجلس نماینده‌گان بر اساس واحدهای تشکیلاتی موجود (پیش از اصلاحات ساختاری)، زمان‌گیر بودن تطبیق اصلاحات ساختاری نیاز به بازنگری اولویت توسعه‌ای خوانده شده است. با این وضعیت، وزارت فواید عامه و اداره‌های هوانوردی ملکی، خط آهن و ترافیک تا رهنمود بعدی، کارهایشان را به گونه مستقل ادامه خواهند داد.

دو میلیارد افغانی می‌شود، از فیس پروازهای داخلی و خارجی زیان کرده است. وی تصریح کرد که اگر قرنطین شهرها همین‌سان ادامه یابد، احتمال دارد که آمار زیان‌ها وارد شده به اداره هوانوردی ملکی نیز بیش‌تر شود. اشرف حق‌شناس هم‌چنان افزود که بخشی از منابع عایداتی اداره ترافیک نیز در روزهای قرنطین متوقف شده است. به گفته آقای حق‌شناس، اداره ملی ترافیک ماهانه حدود پنج میلیون افغانی عواید را از توزیع جواز سیر و جواز راننده‌گی به دست می‌آورد که این روند به دلیل توقف توزیع اسناد، به حالت تعلیق در آمده است. به گفته وی، درآمد ۳۰۰ هزار افغانی این اداره که از جمع‌آوری پول جرایم خلاف‌ورزی‌های راننده‌گان به دست می‌آمد نیز به دلیل منع گشت‌وگذار در شهرها نیز متوقف است. این در حالی است که مقامات در ولایت کابل به تازه‌گی اعلام کردند که تدابیر تازه‌ای در شهر کابل وضع کرده‌اند. بر اساس این تدابیر، موترهای تیزرفتاری که نمبر آخر پلید آن‌ها تا ۱۵۶ پس از پایان عید در روزهای تا ۱۵۶ و نمبر جفت روز نیز در روزهای جفت به علاوه روز جمعه در سطح شهر

گشت‌وگذار خواهند کرد. با اجرایی شدن این تدابیر، احتمال دارد که روند جمع‌آوری عواید اداره ترافیک دوباره شکل عادی خودش را بگیرد. این وزارت اما می‌گوید با آن که انتقالات از طریق خط آهن و با استفاده از بندرهای حیرتان، آقینه و تورغندی در جریان روزهای قرنطین ادامه یافته، اما عواید اداره کاهش نسبی داشته است. بر اساس آمارها، عواید ماه حمل بندرهای حیرتان و آقینه در حمل سال گذشته ۲۱۲ میلیون افغانی بوده که این آمار در حمل سال جاری به ۱۸۹ میلیون افغانی رسیده است. علاوه بر این، با آن که ترانسپورت جاده انتقال اموال از بندرها را برعهده دارد و این روند در جریان روزهای قرنطین نیز ادامه یافته، اما با آن هم کاهش چشم‌گیری در عواید اداره ترانسپورت جاده رونما شده است. اشرف حق‌شناس گفت که بر اساس تحلیل مسوولان در این اداره، عواید حمل سال گذشته ترانسپورت جاده بیش از ۱۵۶ میلیون افغانی بود که در حمل سال جاری این ارقام به حدود ۸۸ میلیون افغانی کاهش یافته که تنقیص ۷۲

وزارت ترانسپورت می‌گوید که این سکتور در جریان اجرایی شدن طرح قرنطین در کشور بیش از ۳۰ میلیون دالر زیان دیده است. به گفته مسوولان در این وزارت، هر چند پروازها به گونه یک‌طرفه ادامه یافته، اما اداره هوانوردی ملکی تا کنون ۲۵ میلیون دالر از فیس پروازهای داخلی و خارجی زیان دیده و این آمار در صورت ادامه قرنطین افزایش می‌یابد. از سوی هم، عواید پنج میلیونی ماهانه اداره ترافیک از بابت توزیع جواز سیر و جواز راننده‌گی به دلیل توزیع نشدن سندها و حدود ۳۰۰ هزار افغانی عواید ماهانه جریمه‌های وسایط به دلیل منع گشت‌وگذار موترها متوقف شده است. این در حالی است که با وجود باز بودن خط آهن بندرهای حیرتان، آقینه و تورغندی و انتقال اموال با استفاده از ترانسپورت جاده، عواید اداره‌های خط آهن و ترانسپورت جاده کاهش چشم‌گیری داشته است. وزارت اقتصاد پیش از این اعلام کرد که در صورت ادامه این روند، اقتصاد افغانستان حدود ۳۲۸ میلیارد افغانی زیان می‌بیند. این وزارت هشدار داده بود که در صورت بدتر شدن وضعیت، به میزان زیان‌های اقتصادی افزوده می‌شود.

حسب رهش

در حالی که قرنطین در کشور به دلیل گسترش ویروس کرونا وارد سومین ماه آن می‌شود، زیان‌های اقتصادی برخاسته از آن نگرانی در برخی از سکتورها را افزایش داده است. بر اساس معلومات وزارت ترانسپورت، این سکتور در جریان روزهای قرنطین در بخش‌های مختلف حدود ۳۰ میلیون دالر آسیب دیده که اگر قرنطین شهرها ادامه یابد، به میزان زیان‌ها افزوده می‌شود. اشرف حق‌شناس، معاون سخنگوی وزارت ترانسپورت به روزنامه ۸صبح گفت که عواید این وزارت در روزهای اخیر کاهش چشم‌گیری یافته است. به گفته وی، با آن که پروازهای یک‌طرفه هوایی ادامه یافته، اما اداره هوانوردی ملکی که زیر مجموعه این وزارت است، از آغاز قرنطین بدین سو ۲۵ میلیون دالر که معادل حدود

باوجودی که مقام‌های حکومتی بارها اعلام کرده‌اند که گروه داعش در افغانستان سرکوب شده و این گروه تهدید جدی علیه امنیت کشور به شمار نمی‌رود، مقام‌های محلی اما در ولایت بدخشان از تحركات گسترده این گروه خبر می‌دهند. شماری از مقام‌های محلی و وکلای شورای ولایتی بدخشان در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که گروه داعش در صدد ایجاد پایگاه در این ولایت است و قصد دارد که به گونه چشم‌گیر فعالیت نظامی انجام دهد. این مقام‌ها هشدار می‌دهند در صورتی که برای سرکوب این گروه اقدام نشود، ممکن است که وضعیت امنیتی در این ولایت بحرانی شود.

اعضای شورای ولایتی این ولایت در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که بیش از صدها خانواده گروه داعش در ولسوالی‌های جرم، وردوج و راغستان بدخشان جابه‌جا شده‌اند و در صدد مختل کردن امنیت این ولایت‌اند. احمدبشیر صمیم، رییس شورای ولایتی بدخشان گفت که بیش از ۴۰۰ عضو گروه داعش از چندی به این سو در ولایت بدخشان فعالیت دارند و این گروه در تبتانی با شماری از گروه‌های تروریستی دیگر در نظر دارند تا این ولایت را ناامن سازند. ولایت شمال‌شرقی بدخشان یکی از ولایت‌های استراتژیک است که با سه کشور چین، تاجیکستان و پاکستان مرز دارد. علاوه بر آن، این ولایت با داشتن منابع سرشار طبیعی از سال‌ها به این سو محور توجه گروه‌های مخالف مسلح است و اکنون نیز گروه داعش با ایجاد پایگاه در صدد آن است تا قدرتش در این ولایت را بیش‌تر کند. رییس شورای ولایتی بدخشان از فعالیت چشم‌گیر گروه داعش در این ولایت ابراز نگرانی کرد. او افزود، هر چند نیروهای امنیتی بارها تلاش کرده‌اند تا این ولایت را از وجود گروه داعش پاک‌سازی کنند، اما این نیروها با متقبل شدن تلفات موفق به انجام این کار نشده‌اند. آقای صمیم از نهادهای امنیتی در مرکز خواست تا راه‌کاری برای سرکوب گروه داعش در ولایت بدخشان بسنجند.

نگرانی از تحركات داعش در بدخشان؛

«ادامه بی‌توجهی اوضاع را بحرانی‌تر می‌کند»

در آمده است. وی از نهادهای امنیتی خواست که برای آزادسازی و پاک‌سازی مناطق ناامن این ولایت از وجود گروه‌های یادشده اقدام کنند، در غیر آن بدخشان به «پایگاه تروریسم، وحشت و دهشت» بدل خواهد شد. اکنون مقام‌های محلی ولایت بدخشان نیز تأیید می‌کنند که گروه داعش در این ولایت فعالیت گسترده دارد. نیک‌محمد نظری، سخنگوی والی بدخشان در صحبت با روزنامه ۸صبح گفت: «گروه داعش عملاً بیرق‌شان را بالا نکرده‌اند ولی گزارش‌هایی که ما داریم پلان دارند که فعالیت‌شان را علنی بسازند و یک پایگاه در ولایت بدخشان بسازند. تعداد این گروه از ۴۵۰ تا ۵۰۰ نفر است و در ولسوالی‌های وردوج و جرم مستقر اند.» او گفت، معلومات استخباراتی نیروهای امنیتی نشان می‌دهد که این گروه با گروه طالبان هم‌دست و در صدد مختل کردن امنیت ولایت بدخشان است. نظری تصریح کرد، در صورتی که با گروه طالبان هم‌دست باشند و پایگاه بسازند، امنیت این ولایت بحرانی خواهد شد. سخنگوی والی ولایت بدخشان خاطر نشان کرد که نیروهای امنیتی برای سرکوب این گروه، پلان‌هایی روی دست دارند و نیروهای امنیتی آماده‌گی کامل دارند تا در مقابل گروه‌های تروریستی مقاومت و ایستاده‌گی کنند.

او هشدار داد، در صورتی که نهادهای امنیتی نتوانند کاری انجام دهند، وضعیت امنیتی این ولایت بحرانی خواهد شد. احمدجاوید مجددی نیز تصریح کرد که شماری از گروه‌های تندرو تاجیکی، ازبیکستانی و چچنی با خانواده‌هایشان در منطقه خوستک ولسوالی جرم جابه‌جا شده‌اند و عملاً در تبتانی با گروه طالبان دست به اجرای «فعالیت‌های تروریستی» می‌زنند. این عضو شورای ولایتی ولایت بدخشان تعداد این خانواده‌ها را بیش از ۲۰۰ خانواده و شمار جنگ‌جویان این گروه را بیش از ۴۰۰ نفر مسلح عنوان کرد. او تصریح کرد، خانواده‌های گروه داعش در منطقه «خوستک» ولسوالی جرم جابه‌جا شده‌اند. از سوی دیگر، وی با ابراز نگرانی گفت که شماری از این خانواده‌ها با باشنده‌گان این مناطق روابط خونی و خویشاوندی پیدا کرده‌اند و محتمل است که شمار این گروه افزایش یابد. او فعالیت گروه داعش در ولایت بدخشان را خطرناک خواند. آقای مجددی گفت که پس از امضای توافق‌نامه صلح میان گروه طالبان و امریکا، فعالیت این گروه بیش‌تر شده و این گروه توانسته است که شماری از ولسوالی‌های این ولایت را به همکاری گروه طالبان تصرف کند. او افزود که همین اکنون ولسوالی‌های جرم، یمگان «به کلی زیر تصرف این گروه‌ها» قرار دارد. هم‌چنان این عضو شورای ولایتی تصریح کرد که ۶۰ فی صد ولسوالی وردوج، تیشکان، راغستان، تگاب زیر تهدیدات این گروه قرار دارد. ولایت بدخشان در حدود ۲۷ ولسوالی دارد که با این حساب در حدود شش ولسوالی آن ناامن است و عملاً «گروه‌هایی چون داعش و طالبان» در آن فعالیت دارند.

هر چند آقای مجددی بیان داشت که سال گذشته شماری از این ولسوالی‌ها از تصرف گروه طالبان آزاد شد، اما با گذشت یک سال دوباره این ولسوالی‌ها از کنترل نیروهای امنیتی بیرون و به تصرف گروه طالبان

باوجودی که مقام‌های حکومتی بارها اعلام کرده‌اند که گروه داعش در افغانستان سرکوب شده و این گروه تهدید جدی علیه امنیت کشور به شمار نمی‌رود، مقام‌های محلی اما در ولایت بدخشان از تحركات گسترده این گروه خبر می‌دهند. شماری از مقام‌های محلی و وکلای شورای ولایتی بدخشان در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که گروه داعش در صدد ایجاد پایگاه در این ولایت است و قصد دارد که به گونه چشم‌گیر فعالیت نظامی انجام دهد. این مقام‌ها هشدار می‌دهند در صورتی که برای سرکوب این گروه اقدام نشود، ممکن است که وضعیت امنیتی در این ولایت بحرانی شود.

عبدالحمید صمیمی

اعضای شورای ولایتی این ولایت در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که بیش از صدها خانواده گروه داعش در ولسوالی‌های جرم، وردوج و راغستان بدخشان جابه‌جا شده‌اند و در صدد مختل کردن امنیت این ولایت‌اند. احمدبشیر صمیم، رییس شورای ولایتی بدخشان گفت که بیش از ۴۰۰ عضو گروه داعش از چندی به این سو در ولایت بدخشان فعالیت دارند و این گروه در تبتانی با شماری از گروه‌های تروریستی دیگر در نظر دارند تا این ولایت را ناامن سازند. ولایت شمال‌شرقی بدخشان یکی از ولایت‌های استراتژیک است که با سه کشور چین، تاجیکستان و پاکستان مرز دارد. علاوه بر آن، این ولایت با داشتن منابع سرشار طبیعی از سال‌ها به این سو محور توجه گروه‌های مخالف مسلح است و اکنون نیز گروه داعش با ایجاد پایگاه در صدد آن است تا قدرتش در این ولایت را بیش‌تر کند. رییس شورای ولایتی بدخشان از فعالیت چشم‌گیر گروه داعش در این ولایت ابراز نگرانی کرد. او افزود، هر چند نیروهای امنیتی بارها تلاش کرده‌اند تا این ولایت را از وجود گروه داعش پاک‌سازی کنند، اما این نیروها با متقبل شدن تلفات موفق به انجام این کار نشده‌اند. آقای صمیم از نهادهای امنیتی در مرکز خواست تا راه‌کاری برای سرکوب گروه داعش در ولایت بدخشان بسنجند.

پاکستان:

بازیگر غیر قابل اعتماد برای افغانستان

احمد امیر ضیا

کارشناس ارشد روابط بین الملل و سیاست جهانی

پاکستان طولانی ترین خط سرحدی با افغانستان را دارد. این کشور از بدو تاسیس تا اکنون هیچ گاهی روابط با ثبات سیاسی با افغانستان نداشته و همیشه ادعاها به داشتن نقش بی ثبات کننده امنیتی پاکستان از سوی نخبه گان و کارگزاران سیاست خارجی افغانستان ابراز گردیده است. با وجود اسناد غیر قابل انکار از نقش فعال پاکستان در حمایت، آموزش و جلب تمویل مالی مجاهدین، این کشور همواره این حقیقت را رد می کرد. پس از ایجاد امارت اسلامی طالبان در سال ۱۹۹۵، پاکستان از جمع سه کشوری بود که از امارت اسلامی طالبان حمایت کرد و آن را به رسمیت شناخت.

هر چند پاکستان پس از حادثه یازدهم سپتمبر از حمله نظامی امریکا بر خاک افغانستان پشتیبانی کرد که منجر به نابودی نظام طالبانی در افغانستان گردید، ولی با سیاست های دوگانه به حیث همکار منطقه ای امریکا، توانست کمک های سالانه ای میلیون دلاری این کشور را در امر مبارزه با تروریسم به دست بیاورد. با وصف این که پاکستان خودش را همکار استراتژیک امریکا در امر مبارزه با تروریسم می خواند، اما در واقعیت هرگز این تعهد را عملی نساخته بل برعکس به حمایت گسترده نظامی گروه طالبان پرداخته و نقش کلیدی ای را در نآرام ساختن شرایط امنیتی افغانستان بازی کرده است.

پاکستان از زمان حضور نظامی امریکا در افغانستان تا اکنون، پناهگاه امن برای شورشیان طالب بوده است که این موضوع را سرتاج عزیز وزیر خارجه پیشین پاکستان در یک مرکز تحقیقاتی در واشنگتن بیان کرد که پاکستان بر طالبان نفوذ دارد و رهبران این گروه همراه با خانواده های شان در پاکستان به سر می برند. هر چند پاکستان با راهسازی ملا برادر عضو ارشد گروه طالبان که بعدها رهبر تیم مذاکراتی این گروه در قطر گردید، در کشاندن گروه طالبان در میز مذاکره با امریکا نقش فعال داشته است، اما گزارش اخیر سه ماه ماموریت نظامی امریکا در افغانستان، از ماه جنوری تا مارچ امسال که از سوی اداره استخبارات دفاعی امریکا نشر شده است، پاکستان را به پناه دادن به طالبان و گروه های مرتبط با آن مانند شبکه های حقانی که حملات بی ثبات کننده امنیتی بر ضد منافع

افغانستان انجام می دهد، متهم کرده است. هند که از جمله متحدان قوی و کمک کننده ای افغانستان است. این روابط همواره موجب نگرانی اسلام آباد بوده است. از دید سیاست خارجی پاکستان تامین ثبات و امنیت در افغانستان عامل حضور هر چه بیشتر هند در افغانستان می گردد که این امر برای اسلام آباد قابل قبول نیست و آن را تهدید امنیتی بر خاک خودش می داند. از این رو، سیاست خارجی پاکستان هرگز طرفدار برقراری ثبات در افغانستان نخواهد بود.

نظر به اعلامیه که دولت پاکستان در ۲۲ فبروری نشر شد، عمران خان نخست وزیر پاکستان در یک تماس تلفنی با دونالد ترامپ رییس جمهوری امریکا از همکاری در تسهیل گفت و گوهای صلح دولت افغانستان با طالبان حمایت و تاکید کرده است، اما گزارش اداره استخبارات دفاعی امریکا نوشته: هر چند اسلام آباد، طالبان را تشویق برای شرکت در مذاکرات صلح کرده ولی در عین حال از آوردن فشار مورد نیاز برای ختم خشونت ها توسط این گروه پرهیز کرده است که این خود دلیل بر عدم تمایل آغاز گفت و گوهای میان افغانان و تامین صلح در افغانستان است.

توافق نامه ای که میان گروه طالبان و نماینده ویژه امریکا زلمی خلیل زاد پس از ۱۸ ماه مذاکرات در دوحه پایتخت قطر در ۲۹ فبروری امسال امضا شد، با واکنش ها و دیدگاه های متفاوت جامعه ای افغانی و قشر سیاسی روبه رو گردید، هر چند بعضی ها آن را گام نیک در جهت دستیابی به صلح پایدار در کشور توصیف کردند، اما دیگران آن را مشروعیت بخشیدن سیاسی و بزرگ نمایی قدرت گروه طالبان توجیه کرده اند.

نظر به گفته های مقامات سیاست خارجی امریکا حضور این کشور در افغانستان مطابق یک استراتژی مشخص به پیش می رود، برنامه ای آن ها تعقیب اهداف شان است نه حل بحران تنش های داخل نظام حکومت افغانستان.

تجربه ای حکومت وحدت ملی به ناکامی انجامید، تعهدات نه تنها اجرایی نشد بل وضعیت بحرانی تر از پیش گردید. آشفته گی وضعیت امنیتی باعث نارضایتی مردم و تقویت بیشتر حملات طالبان شد، میزان فقر و بی کاری به حد بی سابقه بالا گرفت و سبب موج مهاجرت افغانان گردید، میراث فساد در ادارات دولتی هم مثل همیشه پایدار ماند. حکومتی که به جز امریکا گزینه حامی مالی در اختیار ندارد مستلزم بر پذیرش فرمایش های کاخ سفید است، لذا سرپیچی و بغاوت در برابر امریکا

توافق نامه ای که میان گروه طالبان و نماینده ویژه امریکا زلمی خلیل زاد پس از ۱۸ ماه مذاکرات در دوحه پایتخت قطر در ۲۹ فبروری امسال امضا شد، با واکنش ها و دیدگاه های متفاوت جامعه ای افغانی و قشر سیاسی روبه رو گردید، هر چند بعضی ها آن را گام نیک در جهت دستیابی به صلح پایدار در کشور توصیف کردند، اما دیگران آن را مشروعیت بخشیدن سیاسی و بزرگ نمایی قدرت گروه طالبان توجیه کرده اند.

نظر به گفته های مقامات سیاست خارجی امریکا حضور این کشور در افغانستان مطابق یک استراتژی مشخص به پیش می رود، برنامه ای آن ها تعقیب اهداف شان است نه حل بحران تنش های داخل نظام حکومت افغانستان.

توافق نامه ای که میان گروه طالبان و نماینده ویژه

پنج سال آینده؛

سال های سرنوشت ساز برای آینده افغانستان و نسل جوان

احمد صددام صیام پناه

توافق سیاسی محمدشرف غنی و داکتر عبدالله عبدالله بعد از گذشتن چندین ماه می تواند برای ایجاد یک حکومت وسیع البنیاد با پایه های قوی سیاسی یک خبر خوش باشد و همه ی ما آن را باید به فال نیک بگیریم؛ اما امیدوارم که این نوع توافق سیاسی، به یک فرهنگ بد بعد از هر انتخابات دیگر، مبدل نشود. بعد از این توافق، پنج سال آینده، برای افغانستان و خصوصا نسل جوان بسیار حیاتی و سرنوشت ساز است که باید در سه مورد ذیل توجه صورت گیرد:

اول: پروسه صلح: یکی از موارد اساسی حال و به آینده افغانستان که نقش ارزنده دارد، غور و تمرکز بالای پروسه صلح میان دولت افغانستان و گروه طالبان است. از چند سال به این سو گفت و گوهای صلح به شدت در جریان است و تا حال به کدام نتیجه مطلوب و معقول نرسیده است. یکی از دلایلی که این روند را با کندی مواجه کرده است، اختلافات سیاسی میان رهبران سیاسی، به خصوص اختلافات اخیر است که حتا شاهد دو تحلیف در یک روز از سوی دو تیم مختلف بودیم. حالا گویا که این اختلاف ها حل شده است، حکومت جدید و شورای عالی مصالحه که جناب داکتر صاحب عبدالله عبدالله ریاست آن را دارد، باید به شکل همه شمول و همه جانبه بالای پروسه صلح کار کنند.

دوم: کنار گذاشتن تعصبات قومی: موضوع مهم

و عبدالله عبدالله است تا بتوانند این تعصبات را ریشه کن کنند و نام های خود را با خط زرین در تاریخ کشور بنویسند و مردم سرزمین مان را متحد بسازند. از این رو، بعد از صلح، از بین بردن تعصبات یک امر الزامی است.

سوم: میراث یک دولت باثبات به نسل جوان: دولت باثبات، موضوعی حیاتی برای نسل جدید و جوانان افغانستان است. افغانستان یکی از معدود کشورهایی است که نفوس بیش تر از ۶۰ درصد آن را جوانان تشکیل می دهند و این قشر من حیث محرک اصلی و قربانیان اصلی جنگ دو دهه اخیر در افغانستان اند. به یقین می توان گفت که جوانان فعلی، جوانان پنج سال بعد افغانستان نخواهند بود؛ آن ها بیش تر کار خواهند کرد و تلاش برای افغانستان باثبات به خرج خواهند داد تا بتوانند رهبری آینده افغانستان را عهده دار باشند. پس حکومت فعلی افغانستان باید تمرکز بیش تر بالای نسل جوان کند و آن ها را در پروسه های ملی سهیم بسازد تا بتواند یک نظام باثبات را برای مردم افغانستان و نسل جوان به میراث بگذارد.

در نتیجه، این توافق سیاسی را می توان مانند یک چشم امید به آینده باثبات افغانستان دید و به آن خوش بین بود. بیش تر باید تمرکز بالای پروسه صلح و از بین بردن تعصبات قومی شود تا یک افغانستان مرفه و آباد برای نسل جوان به میراث بماند.

از سال های متعددی از این تعصبات رنج می برند و در سال های اخیر بیش تر از هر زمان دیگر افزایش یافته است. اکنون فرصت خوبی به رهبران سیاسی، به خصوص محمدشرف غنی

دیگر بعد از پروسه صلح که افغانستان فعلی سخت از آن رنج می برد و باید راه حل برای بیرون رفت از وضع موجود پیدا شود، تعصبات قومی، سمتی و مذهبی است. مردم افغانستان

اصلاح سکتور مالی در کشورهای جنگ زده

کشورهای جنگ زده به ویژه کشورهای مانند افغانستان که جنگ در آن چندین دهه ادامه داشته است، در اصلاح سکتورهای مالی شان دچار چالش‌ها و مشکلات متعدد هستند. دلیل این مشکلات، تخریب زیرساخت‌ها، بودن کارمندان بدون تجربه و غیر مسلکی، تکنولوژی عقب مانده، پیچیده‌گی ساختارهای اجتماعی، مشکلات روانی اتباع و تاثیرات جنگ بر روابط کارمندان و اتباع آن است.

محمدابراهیم هزاره

چالش به شدت دامن‌گیر افغانستان است. چالش‌های سومی که باز هم ابعاد سیاسی و اجتماعی دارد نادیده گرفتن و یا دست کم گرفته شدن مداخله کشورها به ویژه پاکستان و ایران در امور مختلف افغانستان بود.

در کنار تمام این چالش‌ها، افغانستان از امتیازات و مزیت‌هایی نیز برخوردار است که به انسان امید بخشیده و انتظار می‌رود روزی این کشور در مسیر درست قرار گرفته و در کنار سایر بخش‌ها سکتور مالی نیز به شکل مدرن آن اصلاح و فعال گردد. این مزیت‌ها عبارت‌اند از موقعیت استراتژیک، منابع طبیعی فراوان، تعداد کثیر مردمی که از جنگ صدمات فراوان دیده‌اند و برای ساختن یک کشور مدرن و آرام مصمم‌اند، حمایت‌های همه‌جانبه جامعه جهانی و سرمایه‌گذاری افغان‌ها در کشورشان می‌باشد.

بعد از سقوط طالبان و تحمل سال‌ها جنگ بین‌المللی و داخلی مردم افغانستان وارث زیرساخت‌های ویران بودند و ناگزیر بودند تا همه چیز را از صفر آغاز کنند. کار روی اصلاح سیستم مالی افغانستان به گونه جدی از سال ۱۳۸۰ خورشیدی با کمک بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سایر کشورهای بین‌المللی آغاز گردید و تا کنون ادامه دارد. ادامه این اصلاحات و تغییر مثبت در سیستم مالی، نیازمند تلاش مداوم افراد خبره و مسلکی در این بخش می‌باشد. بهبود در سکتور مالی و سیستم مالی به صورت خاص نیازمند قانون‌مند شدن و لیاقت‌محور شدن استخدام‌ها در این سکتور از سوی حکومت است.

و پایه‌های برق با پول گزاف و مصرف منابع ساخته شده بودند. این چالش‌ها نه تنها که جدی گرفته نشدند، بلکه خیلی برجسته‌تر هم شدند و چوکی‌های حکومتی و امتیازات به اساس همان فاصله‌هایی که جنگ ایجاد نموده بود، تقسیم شد.

چالش دیگری که هم از سوی جامعه جهانی و هم از سوی دولت افغانستان کم‌تر جدی گرفته شد، فساد در بدنه حکومت و مافیایی شدن آن بود، یکی از بزرگ‌ترین صدمه‌هایی که فساد و مافیا بر بدنه سکتور مالی کشور وارد آورد، تراژیدی ورشکست و انحلال کابل بانک بود. به اساس گزارش سازمان‌های معتبر جهانی که کارشان مطالعه شفافیت در جهان است، افغانستان برای سال‌های متوالی در لیست فاسدترین ممالک جهان قرار داشت و هنوز این

منابع در افغانستان صورت گرفت، این بود که، برای تغییر و بهبود روابط اجتماعی و روان شهروندان این کشور بودجه کمتری تخصیص داده شد و این مشکل یا اصلاً دیده نشد و یا هم دست‌کم گرفته شد. شما اگر در کشوری به هر اندازه منابع روی زیرساخت‌های فیزیکی مصرف کنید، می‌تواند تمام تلاش‌تان، با وقوع دوباره درگیری‌ها و از سر گرفته شدن جنگ در نتیجه عمیق بودن تاثیرات جنگ قبلی بر روابط اجتماعی و روان اتباع کشور هیچ گردد. نمونه‌های آن را شما در افغانستان به وضوح دیده می‌توانید که افراد کیلومترها سرک را در ولایت هلمند تخریب می‌کنند، پل‌ها و پلچک‌ها را بمب‌گذاری می‌کنند و پایه‌های برق را با راکت و بمب‌های مخابراتی هدف قرار می‌دهند. تمامی این سرک‌ها، پل‌ها و پلچک‌ها

کشورهای جنگ‌زده به ویژه کشورهای مانند افغانستان که جنگ در آن چندین دهه ادامه داشته است، در اصلاح سکتورهای مالی شان دچار چالش‌ها و مشکلات متعدد هستند. دلیل این مشکلات، تخریب زیرساخت‌ها، بودن کارمندان بدون تجربه و غیر مسلکی، تکنولوژی عقب‌مانده، پیچیده‌گی ساختارهای اجتماعی، مشکلات روانی اتباع و تاثیرات جنگ بر روابط کارمندان و اتباع آن است.

از آنجایی که سکتور مالی نقش فوق‌العاده حیاتی در اجراء سایر سکتورها و در مجموع در بهبود و بلندبردن سطح رفاه مردم یک مملکت دارد و داشتن یک سیستم مالی که فعالیت‌هایش را به شکل درست انجام دهد، باعث تسهیل در توسعه اقتصادی، کاهش مصرف در انجام معاملات اقتصادی، پیشرفت و بهبود در کارایی استفاده از منابع، بهبود سیالیت در بازارهای مالی می‌گردد، بنا بسیار حیاتی است تا با چالش و مشکلات دست‌وپنجه نرم کرده و سیستم مالی را اصلاح نمود.

تجارب کشورهای پس از جنگ، نشان می‌دهد که فایده آمدن بر بعضی از این چالش‌ها مانند تعمیر دوباره عمارت‌ها، آموزش کارمندان و تبدیل تکنولوژی عقب‌مانده به تکنولوژی پیشرفته و بروز، هر چند مشکلات و پیچیده‌گی‌های خود را دارد، اما بیش از حد چالش‌زا نیست؛ و اما آنچه کشورهای پس از جنگ را به چالش می‌کشد جبران و احیای مجدد تاثیرات اجتماعی و روانی جنگ بر اجتماع و روان افراد است. اشتباهی که به نظر من در تخصیص و مصرف

درنگی بروضعیت کنونی و بحران اعتماد اجتماعی

طارق احمدی

مناسب و شرایط ویژه تحقق می‌یابد و زمانی به ابتداء کشانیده می‌شود که جامعه خود را شریک در تصمیم‌گیری نداند و از قدرت خویش در برابر ناهنجاری‌ها به گونه نظام‌مند استفاده نکند. جامعه افغانی به دلیل موجودیت اقوام و تبارهای گوناگون از این قاعده مستثنا نیست. می‌بینیم در داخل یک قوم صنف‌بندی‌ها و مرکزگی‌های از هم گسیخته ایجاد شده است. احزاب و جریان‌های سیاسی غیردولتی نیز به پارچه‌های مختلف تقسیم شده‌اند. جامعه پارچه شده و جزیره‌ای که از درون دچار گسست است، نمی‌تواند زمینه را برای اعتمادسازی به ساده‌گی فراهم کند.

راه‌حل چیست؟ در شرایط بحرانی و منازعه، بی‌باوری خود فاجعه می‌آفریند. انتقادات و عیب‌یابی کارساز و سبب پویایی نظام و کشور می‌شود، اما این که بیاییم کارایی جامعه و نظام را به چالش بکشیم، به نظر من به کشور خود جفا کرده‌ایم. بی‌اعتمادی و تضعیف نظام سبب می‌شود تا تروریسم بیش‌تر قدرت گیرد و شورشیان به هدف‌شان نزدیک شوند. مردم افغانستان به صورت کل از خشونت و تحجر طالبانی متنفر اند و برگشت تروریسم را به معنای نابودی کشور می‌دانند.

افراطیت در طول تاریخ ریشه و جایگاه نداشته است. جامعه مخالف تندروی، افراطی‌گری و خشونت است. خشونت و ظلم همواره از حمایت بیرونی در افغانستان برخوردار بوده و هیچ‌گاه نتوانسته اختلافات قومی را به بار آورد. فرهنگ و آیین یک باور نهادینه را در جامعه به وجود آورده و آن عبارت از برادری میان اقوام مختلف افغانستان است. افراطیت می‌تواند به ساده‌گی در جامعه سنتی نفوذ کند، ولی تقابل افراطیت در برابر سنت و فرهنگ جامعه، خود زمینه‌ساز زوالش را مهیا می‌سازد.

خلق گفتمان مسلط و اعتماد باعث می‌شود تا زنده‌گی بدون خشونت را فراهم کند. چرا نخبه‌های ما روایت‌ساز برای روشن‌گری و روحیه ملی‌گرایی نیستند؟ چرا ما به جای حمایت از کلیت نظام، منتقد و در بسا موارد مخرب نظام هستیم؟ وظیفه شهروندان مسوول ایجاد امید و نگرستن به افق‌های دور است. باید به حل مشکلات و ختم بحران‌ها باور داشته باشیم. باورمندی به شدن و توانستن امر خداوندی است.

باورمندی به سنت‌ها - مردم به هرگوشه‌ای از خاک و وطن خویش عشق می‌ورزند. چرا در برخی موارد «ابتداء فرهنگی» در فضای کشور حاکم می‌شود؟ «چون بازیگران سیاسی و اجتماعی به خاطر اهداف و منافع کوچک و گذرا مدنیت را مهار نموده‌اند». برخی از این صنف‌بندی‌ها سبب شد تا احترام متقابل میان افراد جامعه از میان برود. از سوی دیگر احساسات و عواطف بشری صبغه اخلاقی دارد و به جبر و اکراه یا از راه نظامی نمی‌توان کسی را به سوگواری و اندوه در برابر فاجعه وادار کرد.

پرسش اصلی این است که با چه راهکاری می‌توان دایره باطل بی‌اعتمادی را مهار کرد و روایت‌ها و انگیزش‌هایی را خلق کرد تا شهروندان بتوانند با صدای واحد درد ملت را از هنجره‌شان به طنین اندازند؟ «وقتی ما هویت قومی را نسبت به منافع جمعی ترجیح می‌دهیم، فضای اعتماد در جامعه کمرنگ می‌شود». باید فضای شک، بی‌باوری و تخریب پاک شود. اعتماد اجتماعی در بستر

وجدان عمومی متبلور نخواهد شد. چرا باورهای جامعه به دولت - ملت هرازگاهی بر لبه پرتگاه قرار می‌گیرد؟ چرا هر فاجعه‌ای به جای بسیج نیروی انسانی و روانی در برابر آن، نفرت و انزجار محض را شعله‌ور می‌گرداند؟ آیا این وظیفه شهروندان مسوول نیست که در چنین مواقعی موج احساسات را در برابر دشمن تشنه به خون و عزت افغانستان بسیج کنند؟ آیا حس تعلق به خاک و مالکیت در ذهن جامعه از هم پاشیده است و نمی‌تواند در برابر خشونت و وحشت سینه‌ی خود را سپر کند؟ نیاز است تا روحیه ملی‌گرایی را تقویت کنیم. درست است که عوامل زیادی فضا را مکرر کرده، اما نخبه‌ها به مثابه ماشین قطار می‌توانند عمل کنند و «خرد جمعی» گیرمانده در گل را تحرک بخشند. مسوولیت نخبه‌ها مرهم گذاشتن به زخم‌ها است. جامعه، تشنه روایت مسلط و باصلابت است.

باوصف شکاف‌های قومی، تباری، رادیکالیسم دینی و

حوادث رقت‌بار اخیر موجب برانگیخته شدن خشم و احساسات همه‌گانی شهروندان به ویژه آن‌هایی که خود را «شهروند مسوول» می‌نامند و از موضوعات به‌روز آگاه‌اند، شد. موج احساسات و طاق‌فرا شدن فاجعه‌های پی‌درپی به شکاف‌ها و مشکلات عمیق جامعه بیش‌تر از پیش زخم می‌زند و به سلامت جمعی آسیب می‌رساند.

بحران سیاسی ناشی از فزون‌طلبی برخی رهبران قومی، فاعلیت و کنش دولت و جامعه را با کندی مواجه ساخت. حنا شرکای حمایت‌گر خطونشان کشیدند، اگر این بحران فروکش نکند و به یک راه حل منطقی و مورد پذیرش جناح‌ها نینجامد، سرانجام فاجعه‌بار خواهد داشت.

در کنار آتش انفجار و انتحار و بحران سیاسی، بحران صحت سلامت جسمی و روحی شهروندان را تهدید می‌کند. جامعه سنتی و «خردخفته‌گی همه‌گانی» سبب می‌شود تا با همه‌گیری کرونا با امکانات کم در بیداد قحطی و ناداری دست و پنجه نرم کرد. فقر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، میزان ابتلا و مرگومیر کرونا را دو برابر می‌سازد. دولت از تمامی راه‌های ممکن در صدد دست‌گیری از مردم تهی‌دست و بی‌روزگار است تا مگر لقمه نانی بر سفره‌های‌شان در این شب‌های رمضان فراهم شود.

رویدادهای خوتین و مرگبار انسان‌ها را طبیعتاً وادار به جزم‌اندیشی و سیاه و سپید دیدن در قضاوت‌شان می‌کند. گاه به جای این که در پی علت رفت، تمام کاستی‌ها و ناهنجاری‌ها را زیر پای دولت می‌دانیم و فکر می‌کنیم که انتقاد از دولت به زخم‌های فاجعه التیام می‌بخشد.

واقعیت این است که مردم افغانستان از جنگ خسته‌اند؛ آن قدر خشونت و نابسامانی در کشور طول کشیده و عمر کرده که دیگر تکرار حادثه نمی‌تواند تکان‌دهنده‌تر از رویداد قبل باشد. از دید روانی جامعه از درد، رنج، اندوه و ماتم لبریز شده است. فضای تهی برای درد نو وجود ندارد. تا زمانی که منازعه پایان نیابد و نسل‌ها در فضای مسالمت‌آمیز به سر نبرند،

عارف الحق پویا

تعصب چیست و متعصب کیست؟ آیا گرایش داشتن به هويت، نژاد، زبان، فرهنگ و خانواده تعصب است و گناه دارد؟ تعصب مذموم و غیرمذموم چیست؟ در این مقاله تعصب را از نظر لغوی و اصطلاحی و انواع و کاربرد آن بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کنم.

پاسخ اجمالی

«تعصب» و «عصبیت» در اصل از ریشه «عصب» به معنای رگ‌ها و پی‌هایی است که مفاصل را به هم ارتباط می‌دهد. پس هرگونه ارتباط و به هم پیوسته‌گی را تعصب و عصبیت نامیده‌اند.

تعصب و علاقه به بسته‌گان، هويت، فرهنگ و ملیت و کمک و تعاون نسبت به آن‌ها در جایی که حمایت از ظلم نباشد، از تعصبات مذموم/ نکوهش شده نیست. عصبیتی که مورد نکوهش است، این است که کسی به سبب تعصب، بسته‌گان و ملیت خود را حتا با خصوصیات منفی از نیکان و خوبانی که با او نسبتی ندارند، بهتر بداند. ولی اگر کسی بسته‌گان، ملیت، زبان، هويت و فرهنگ خود را دوست بدارد و نسبت به آن تعصب و گرایش داشته باشد و این گرایش به معنای تنفر از ملیت‌های دیگر نباشد، این نوع عصبیت و تعصب مذموم/ نکوهش شده نیست، بلکه حق طبیعی انسان‌ها است. گفتنی است که تعصب غالباً در همان معنای مذموم به کار رفته که مورد نکوهش است.

پاسخ تفصیلی

عصبیت یکی از اخلاق باطنیه نفسانی است که آثارش دفاع و حمایت مطلق از خویشاوندان و متعلقان بدون در نظر داشت اعمال خوب و بد و ترجیح دادن آن‌ها بر نیکان و خوبان دیگران است؛ چه تعلق دینی، مذهبی و مسلکی باشد یا تعلق جغرافیایی، خاکی، زبانی یا غیر آن. این از اخلاق فاسده و رذیله‌ای است که منشا بسیاری از مفاسد اخلاقی می‌گردد و خود آن فی‌نفسه

آیا تعصب همیشه بد و ناپسند است؟

مذموم/نکوهش شده است. یا امر دینی باشد و منظور اظهار حق نباشد، بلکه منظور غلبه‌ی خود یا قوم و بسته‌گان خود باشد، این هم از نوع تعصب مذموم است. عصبیتی که صاحبش به سبب آن گنه‌کار است، این است که کسی به سبب آن افراد بدکار از قوم خود را از نیکان/ خوبان قوم دیگر بهتر بداند. دوست داشتن بسته‌گان به معنای عصبیت و تعصب نیست، بلکه کمک کردن به بسته‌گان برای ظلم و ستم بر دیگران، از جمله عصبیت و تعصب است. بنابراین، دین اسلام مسأله غیرت و تعصب را چه در اندیشه و چه در رفتار باطل معرفی نکرده، بلکه اصل آن را حفظ کرده است؛ زیرا گرایش به بسته‌گان ریشه در فطرت انسانی دارد و اسلام هم دین فطرت است.

آن‌هایی که صدای عدالت‌خواهانه‌ی ملیت‌های مظلوم و زیر ستم را در افغانستان زیر نام تعصب خفه می‌کنند و تعصب را مانند جاقو برای بریدن گلوی عدالت و عدالت‌خواهان به کار می‌برند، بدانند که تمایل و گرایش داشتن به خویش، خانواده، قوم، نژاد، زبان، هويت و فرهنگ یک امر طبیعی است و انسان‌ها فطرتاً چنین آفریده شده‌اند، بنابراین تمایل داشتن به زبان، هويت

قوم و فرهنگ، خانواده و خویشاوندان تعصب نیست، بلکه تعصب عبارت از پیش‌رفت و ترقی زبان، هويت، فرهنگ، قوم و خویش خود را در حذف و نابود ساختن هويت‌ها و اقوام دیگر دیدن است. بنابراین هر قدر که می‌خواهید قوم، هويت، زبان، فرهنگ، خانواده و خویشاوندان خود را دوست بدانید، دوست داشته باشید و از ارزش‌های هويتی و فرهنگی خود حفاظت کنید و برای پیش‌رفت و غنماندی آن زحمت بکشید و تلاش کنید، این حق طبیعی شما است و مطمئن باشید هیچ گناهی در آن نهفته نیست؛ اما هیچ‌گاه از دیگران متنفر نباشید و این اشتباه را مرتکب نشوید که برای بقای خودتان، دست به نابودی دیگران بزنید و به آن‌ها ضرر برسانید که این حسادت و تعصب بوده و گناهی بزرگ است. بی‌عدالتی عامل اصلی تشدید تعصبات قومی و لسانی است

واژه تعصب در افغانستان به معنای واقعی آن به کار نمی‌رود. مبارزان مدنی و عدالت‌خواهان در طول تاریخ متهم به تعصب و قوم‌گرایی شده و مورد سرزنش قرار گرفته‌اند. تعریف عام از تعصب در افغانستان داشتن

گرایش به ملیت و زبان است و هرکسی که این گرایش را نشان دهد، برایش متعصب می‌گویند، در حالی که طرف‌داری و گرایش نسبت به قوم، زبان و حتا خانواده همیشه بد و ناپسند نیست. گاه ممکن است بسته‌گان و متعلقان خودمان هم مظلوم واقع شوند و ما حق داریم از آن‌ها دفاع کنیم و فریاد عدالت سر دهیم. حاکم بودن این ذهنیت در جامعه‌ی سنتی افغانستان بستر استبداد و خودکامه‌گی را برای دولت‌های مستبد خوب‌تر پهن ساخته است تا جریان‌های عدالت‌خواهی اقلیت‌های محروم را راحت‌تر سرکوب و سرزنش کنند. بی‌عدالتی عامل اصلی پیدایش تعصبات است. عدالت اگر برای همه یکسان تامین شود، مردم فراموش خواهند کرد که از کدام قوم‌اند. تعصبات قومی، لسانی و سمتی زمانی تشدید می‌یابد که باشندگان یک منطقه، گوینده‌گان یک زبان و یا یک قشر خاص جامعه احساس محرومیت کنند. تامین عدالت به صورت یکسان و تغییر فرهنگ درجه‌بندی شهروندان به درجه یک، دو و سه و از میان برداشتن بحث اکثریت و اقلیت، می‌تواند همه را به شهروند یکسان، باهم برادر و برابر تبدیل کند.

نظام اقتصاد بازار، بار سنگینی بردوش ملت افغانستان!

در نظام اقتصاد بازار، تصمیم‌گیرنده‌گان خانواده‌ها و متشبثان هستند. آن‌ها انسجام‌دهنده فعالیت‌های اقتصادی بازار و قیمت‌اند که عرضه و تقاضا از جمله ابزار اساسی آن به حساب می‌رود. مالکیت، انفرادی است و تداوم فعالیت‌های اقتصادی نیز توسط رقابت و مفاد تضمین می‌گردد. عدم مداخله دولت از شاخصه‌های بارز این نظام به شمار می‌رود.

احمدنوید محمدی نژاد

نظام اقتصاد بازار کارایی خود را از دست می‌دهد. این عوامل عبارت‌اند از:

۱. دولت قوی
۲. قانون
۳. امنیت
۴. زیرساخت‌ها
۵. فرهنگ بازار آزاد

متأسفانه هیچ یک از این‌ها در کشور ما به صورت حتمی و آن چنان که باید، وجود نداشته است.

نظام اقتصاد بازار آزاد در کشورهایی که زمینه تطبیق آن وجود داشته باشد، می‌تواند دارای موثریت زیادی باشد و وضعیت موجود را به بهترین شکل ممکن متحول سازد. مثلاً در کشورهایی که دارای استقلال اقتصادی‌اند و نظام اقتصاد بازار آزاد را به خوبی می‌شناسند، تطبیق این نظام می‌تواند باعث تشویق و افزایش سرمایه‌گذاری‌ها، افزایش تولیدات داخلی، افزایش رقابت، نوآوری، بلند رفتن سطح استخدام، افزایش قدرت خرید مردم، کاهش فقر، بیلاس تجارت مثبت و... گردد. اما بر عکس در جامعه افغانستان که یک جامعه سنتی است و بر مبنای اقتصاد سنتی و عنعنه‌ای عمل می‌کند و چهار دهه جنگ، بی‌سواد، ترور، نبود ثبات اقتصادی، فقر فرهنگی، نابرابری‌های داخلی و... بر زنده‌گی مردم آن سایه افکنده و تمام زیربنای اقتصادی و اجتماعی آنان ویران شده است، تطبیق نظام اقتصاد بازار نه تنها نتوانست تحولی در اوضاع موجود ایجاد کند، بلکه خود زخم‌های عمیق و ناسوری را بر پیکر اقتصاد کشور وارد کرده است.

مردم افغانستان در سایه این نظام لجام‌گسیخته اضرار زیادی را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی متقبل شده‌اند که دلیل عمده آن نبود بستر مناسب و شرایط ایده‌آل برای تطبیق این نظام در افغانستان است. پی‌آمدهای عمده نظام اقتصاد بازار در کشور، عبارت‌اند از:

انکشاف زمینه فعالیت‌های اقتصاد غیررسمی (تولید زیرزمینی، تولید غیرقانونی، تولید بخش غیررسمی،

قاجاق، مافیای درون‌حکومتی و...)، عدم رشد صنایع داخلی و عدم تکافوی تولیدات داخلی در عرصه صنعت، که نه تنها تصدیه‌های داخلی را قادر به تولید محصولات مورد ضرورت کشور نکرده، بلکه بازار افغانستان را به میدان رقابت و آزمایش محصولات خارجی مبدل کرده است و نشان‌دهنده کسر فاحش بیلاس تجارت و واردات بیش از حد است (تا حدی اقتصاد ما به کشورهای همسایه و صادرکننده وابسته گردیده است که اگر یک روز هم چرخه واردات کالاهای مصرفی ما دچار اختلال شود، تأثیرات آن را در هر نقطه کشور و در دورافتاده‌ترین بازارهای کشور نیز می‌توان به وضوح مشاهده کرد)، گسترده‌تر شدن دایره فقر و بی‌چاره‌گی و بی‌توجهی سرمایه‌داران به نیازمندان و مستمندان کشور که بیش از ۵۰ درصد زیر خط فقر به سر می‌برند و با بازگشت مهاجران امکان افزایش آن نیز وجود دارد.

اتکا بر نظام اقتصاد بازار در صورت وقوع بحران، یا اوضاع نامطلوب پیش‌بینی نشده نه تنها کارساز نیست، بلکه به شدت بحران نیز افزوده خواهد شد. مثال بارز آن در سال جاری بحران ناشی از ویروس و اگیر کرونا است که تمام ممالک جهان به ویژه افغانستان را به چالش کشیده است (اکثر کشورها به این واقعیت پی برده‌اند که هیچ نظامی نمی‌تواند به تنهایی و بدون مداخله دولت، جلو این بحران را بگیرد). در کشور ما قیمت مواد خوراکی که میزان مصرف آن زیاد است، چند برابر شده است. به طور مثال، قیمت یک بوری آرد به اندازه‌ی سه برابر قیمت اصلی آن افزایش پیدا کرد، که با پادرمیانی دولت دوباره قیمت‌ها کاهش یافت و تا اندازه‌ای به حال اولی آن برگشت. این افزایش قیمت‌ها ناشی از تغییرات منحنی‌های عرضه و تقاضا نبود، بلکه منفعت شخصی و سوءاستفاده از شرایط موجود، احتکار و ده‌ها عامل دیگر مسبب آن بود. در عرصه‌های صنعت و تولید هم نه تنها کشور را قادر به خودکفایی در تولید محصولات مورد نیاز نساخته، بلکه در عوض سکتورهای تولیدی کشور را به نماینده‌گی‌های بسته‌بندی شرکت‌های تولیدی منطقه و کشورهای همسایه تبدیل شده و حتا آن شرکت‌های خارجی تاجران ملی کشور را مبلغان

و بازاریابان شرکت‌های صادراتی خویش، در کشور ساخته‌اند. تعدادی که خواهان سرمایه‌گذاری بنیادی هستند، عواملی چون عدم امنیت اقتصادی، اقتصاد مالی متزلزل، نبود زیرساخت‌های اقتصادی، رقابت‌های قاتلان (دامپینگ) و... آن‌ها را تهدید می‌کند. در ضمن پی‌آمدهای مخرب ناشی از آن در ابعاد اجتماعی، اخلاقی و فرهنگی به خوبی قابل مشاهده است.

بنابراین سلطه نظام اقتصادی موجود، بدون مداخله دولت باعث رخت بر بستن کامل رفاه عامه، توسعه، ثبات اقتصادی و پیش‌رفت از کشور می‌شود. لذا مداخله دولت جهت نظارت و کنترل نظام اقتصادی موجود، الزامی بوده و تنها یک دولت باثبات می‌تواند با استفاده از تدابیر مشخص و سنجیده شده وضعیت موجود را بهبود بخشیده و برنامه‌ها و اهداف درازمدت را طرح، اجرا و کنترل کند.

دولت باید تامین امنیت، رشد صنایع داخلی، سکتور خصوصی مسوولیت‌پذیر و جوابگو، تشویق سرمایه‌گذاری‌های داخلی، بلند بردن سطح اشتغال، حمایت از تصدیه‌های نوپا و تولیدات داخلی، رشد اقتصادی خانواده‌ها و تامین عدالت اجتماعی را من‌حیث یک چشم‌انداز وسیع و قابل دست‌یابی دیده و یک نظام اقتصادی مختلط را که دولت در آن نقش اساسی و رهبری را داشته باشد، با اتخاذ سیاست‌های اقتصاد ملی در سطح کشور و سیاست‌های اقتصادی سکتوری برای رشد سکتورها و بخش‌های به خصوص، به عنوان وسیله اساسی جهت دست‌یابی به آن مورد استفاده قرار دهد. دخالت دولت در بازار با اجرای وظایفی چون قانون‌گذاری، ثبات‌بخشی، تخصیص منابع به شیوه درست، تامین عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه عواید، رهبری و کنترل می‌تواند موثر باشد و خوش‌بینی‌هایی را برای انکشاف اقتصادی و برابری اجتماعی به ارمغان آورد.

خلاصه این که راه‌اندازی و استفاده از یک نظام اقتصادی قوی و باثبات، با حمایت، نظارت و کنترل یک نظام سیاسی قدرتمند در شرایط فعلی حایز ارزش عالی و عامل بزرگ پیروزی و موفقیت دولت است.

عید در خانه می مانیم

هم‌زمان با نزدیک شدن عید فطر، شماری از کاربران شبکه‌های اجتماعی در هرات، با راهاندازی کارزاری، مردم را به خانه ماندن در روزهای عید و پرهیز از رفت‌وآمد و عید دیدنی، در روزهای عید تشویق می‌کنند.

محمدحسین نیکخواه

برخی از عالمان دین و چهره‌های سرشناس سیاسی در هرات، به کارزار «عید را در خانه می‌مانیم» پیوسته و مردم را به رعایت موارد بهداشتی و اجرای دستورهای پزشکان، برای مهار کرونا تشویق کرده‌اند. وزارت صحت عامه هشدار می‌دهد رعایت نکردن موارد بهداشتی و فاصله‌گیری اجتماعی، سبب افزایش شمار مبتلایان کرونا می‌شود و مردم در روزهای عید، نباید از خانه‌هایشان خارج شوند.

چند روز پیش به دنبال افزایش شمار مبتلایان کووید-۱۹ در هرات، ریاست صحت عامه این ولایت، با نشر اعلامیه‌ای از هراتیان خواست، برای پیش‌گیری از گسترش ویروس، روزهای عید در خانه بمانند. با این وجود، بازارهای هرات در واپسین روزهای رمضان هرچند مثل سال‌های گذشته جنب‌وجوش زیادی ندارد، اما بازم شمار قابل‌توجهی از مردم، برای خریدهای عیدانه به مراکز خرید هجوم برده‌اند.

کارزار کاربران شبکه‌های اجتماعی

کاربران شبکه‌های اجتماعی در هرات، با راهاندازی کارزاری، از هراتیان می‌خواهند به دلیل همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ در روزهای عید، از خانه خارج نشوند و دیدارهای عیدانه را لغو کنند.

شماری از کاربران با درمیان‌گذاری متنی کوتاه، عید را به دوستان و اقوام‌شان تبریک گفته و از آنان خواسته‌اند، در روزهای عید برای تبریکی و «عید دیدنی»، به خانه‌های یک‌دیگر نروند.

در بخشی از متنی که از سوی کاربران شبکه‌های اجتماعی با گویش هرات نشر شده چنین آمده است: «آهای قوما، خوشبخت، دوستا و رفیقا... خداورستی که هم خودخور خیلی مام و هم شمار، کرونا خوده کسی شوخی و موخی نداره؛ نه عید به خونه شما میایم و نه هم شما به خونه ما بیایم».

این پیام با استقبال شمار زیادی از کاربران شبکه‌های اجتماعی در هرات مواجه شد و میان کاربران

آن‌ها، از ترس کرونا، با چهره‌هایی که زیر ماسک پنهان است، به خرید می‌آیند.

هشدار وزارت صحت عامه به مردم

به باور وزارت صحت عامه کشور، وضع قرنطین در شهرهای افغانستان ممکن نیست و ویروس کرونا، تا زمانی که واکسینش تولید نشود، راهی برای مهارش نیست و مردم باید به زنده‌گی زیر سایه‌ی ویروس، خودشان را عادت دهند.

فیروزالدین فیروز، روز جمعه، دوم جواز، در نشستی خبری در کابل، از مردم خواست برای جلوگیری از مبتلا شدن به کرونا، فاصله‌گیری اجتماعی و بهداشت فردی را رعایت و از ماسک استفاده کنند.

وزیر صحت عامه هم‌چنان از تمام شهروندان کشور خواست در روزهای عید، از خانه‌هایشان خارج نشوند و جشن عید را در خانه برگزار و با وابسته‌گان و دوستان‌شان، از طریق تلفن، عید را تبریکی بدهند.

به گفته‌ی او، شکستن قرنطین و رعایت نکردن فاصله‌گیری اجتماعی و بهداشت فردی، سبب افزایش چشم‌گیر بیماران کرونا در کشور می‌شود و میان رعایت نکردن موارد بهداشتی و افزایش مبتلایان، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد.

از سوی دیگر سرپرست وزارت ارشاد حج و اوقاف، در نشست خبری مشترک با وزیر صحت عامه گفت، بر اساس فتوای کتبی وزارت حج و اوقاف، به صراحت بیان شده که توصیه‌های وزارت صحت عامه، توصیه‌های وزارت حج و اوقاف است و مردم باید سفارش‌های پزشکان را رعایت کنند.

او از شهروندان خواست، بهداشت فردی، فاصله‌گیری و دیگر موارد پیش‌گیرانه برای مهار کرونا را رعایت کنند و اگر نشانه‌های بیماری را دارند، از حضور در مسجدها و مکان‌های عمومی خودداری کنند.

عبدالحکیم منیب، سرپرست وزارت حج و اوقاف، هم‌چنان از گروه طالبان خواست، در روزهای عید آتش‌بس کنند و زمینه را برای برگزاری گفت‌وگوهای «میان‌افغان‌ها» فراهم سازند.

با وجود هشدار وزارت صحت عامه و توصیه‌های برخی عالمان دین، باز هم شماری زیادی از مردم توصیه‌های بهداشتی را نادیده گرفته و در برابر کرونا بی‌پروا هستند، اما وزارت صحت عامه هشدار می‌دهد، این بی‌پروایی‌ها، پی‌آمدهای خطرناکی در پی دارد.

گسترده در فضای مجازی برای ماندن مردم در خانه، شمار زیادی از هراتیان برای خریدهای عیدی به بازارها هجوم آورده‌اند.

در یکی از قنادی‌های بزرگ و مشهور هرات که ده‌ها نفر برای خرید کیک و کلوچه عید صف بسته بودند، محمد هروی، به همراه خانمش برای خرید آمده بود. او از کارزار «عید را در خانه می‌مانیم» اطلاع داشت، اما می‌گفت، بنا بر رسم و فرهنگ رایج در کشور، مجبور است در روز عید به خانه‌ی خسرش شیرینی ببرد و به همین دلیل به قنادی آمده است.

کمی آن‌سوتر، زیر گل‌دسته‌های فیروزه‌ای مسجد جامع بزرگ شهر هرات، جمعیت زیادی برای خرید میوه‌های خشک گرد آمده بودند. ده‌ها دست‌فروش نیز مانند سال‌های گذشته در خیابان جنوبی مسجد جامع، میوه‌های خشک را برای فروش به مردم آورده بودند.

جلیل احمد، مردی که بسته‌های خرید عیدی در دستش بود، باور داشت که حفظ سلامت افراد از برگزاری جشن عید مهم‌تر است، اما او به خواست خانواده‌اش و مطابق رسم افغانی، برای خرید ضروریات عید، راهی بازار شده است.

در مراکز تجاری بزرگ و مدرن شهر، که دکان‌های آن تا نیمه‌های شب باز است، هراتیان برای خرید لباس و کفش حاضر می‌شوند. مشتری مراکز تجاری مدرن، اکثراً افراد طبقه متوسط و پول‌دار هستند و بیش‌تر

دست‌به‌دست می‌شود. رامین افشار، از کاربران فیس‌بوک، با درمیان‌گذاری مطلبی به مردم توصیه کرده در خانه بمانند و با کارزار «عید را در خانه می‌مانیم» یک‌جا شوند.

شماری از عالمان دین و شخصیت‌های بانفوذ در هرات، با انتشار پیام‌هایی از مردم خواسته‌اند، توصیه‌های پزشکان را رعایت کرده و در روزهای عید، از رفت‌وآمد به خانه‌های یک‌دیگر خودداری کنند.

ریاست صحت عامه هرات، چند روز پیش با نشر اعلامیه‌ای، از مردم خواست، برای جلوگیری از گسترش کرونا، در روزهای عید از رفت‌وآمد و دیدارهای عیدی پرهیز کنند. پزشکان نیز هشدار می‌دهند نادیده گرفتن موارد بهداشتی و رفت‌وآمد مردم در روزهای عید، خطر گسترش ویروس را افزایش می‌دهد و ممکن است شمار مبتلایان کرونا را، چندین برابر افزایش دهد.

بازارهای شلوغ و بی‌پروایی مردم

پس از یک ماه قرنطین و بسته بودن دکان‌ها و مراکز تجاری، با نزدیک شدن عید فطر، در واپسین روزهای رمضان، بازار خریدوفروش اجناس عیدانه در هرات جان تازه‌ای گرفته است.

هر چند حضور مردم در مراکز خرید نسبت به سال‌های گذشته پرتنگ نیست، اما بازم باوجود هشدارهای پزشکان در مورد خطرهای کرونا و تبلیغات نسبتاً

این عید را در خانه‌های مان تجلیل می‌کنیم

میلاد باور

گزارشگر دانشگاه خصوصی رتا
ایمیل:
miladbawar2@gmail.com

چرا باید این عید را در خانه‌های خود بمانیم؟

مردم کشور از طبقه‌های متفاوت ثروت‌مند، تهی‌دست، شهرنشین و دهن‌نشین هستند و این عید شاید فرصتی باشد برای این‌که به جای خریدن میوه‌های رنگارنگ ثروت‌مندان از دل بی‌چاره‌ها بیایند. شاید بیش‌تر بتوانیم درک کنیم که چرا روابط میان انسان‌ها مهم است، از سویی هم بحران کرونا محدودیت‌های زیادی را در زنده‌گی انسان‌ها به میان آورده و بشر به فکر استفاده از گزینه‌های دیگر برای ادامه‌ی زنده‌گی تا پایان مرضی کووید-۱۹، شد. رسانه‌ها بیش‌تر از طریق انترنت کارهای‌شان را در پیش گرفته‌اند، فروشگاه‌ها بیش‌تر توانستند فروش‌شان را با استفاده از انترنت به گونه‌ی آن‌لین انجام بدهند. جلسات اداری و برنامه‌ها به شیوه‌ی آن‌لین پیش رفت، دانشگاه‌ها و مراکزهای آموزشی، شیوه‌ی استفاده از سیستم آموزش از راه‌دور را تطبیق کردند و... پس چی می‌شود این عید را از راه دور تجلیل کنیم؟ از سویی، حالا همه درک کردند که مراعات کردن فاصله‌های اجتماعی ارج‌گذاری به خودشان و دیگران است که با این موضوع به میان‌آمدن خفه‌گی‌ها هم حل می‌شود.

کرونا چالش‌های فراوانی اقتصادی را برای جهان به ویژه افغانستان ایجاد کرد، حالا اگر فامیلی در گذشته توان

شاید بیش‌تر از ۵۰۰ تن مبتلا به مرضی کووید-۱۹ نمی‌داشتیم، این ویروس چیز ساده‌ای نیست، جهان را به چالش کشید، دانشگاه‌ها تعطیل شدند، دفترها، باشگاه‌ها، رستوران‌ها خط‌های هوایی و زمینی محدود شد، حمل‌ونقل و مواصلات متوقف شد، مرزها بسته شدند. این ویروس جان هزاران تن را گرفت و چالش‌های بزرگ اقتصادی را ایجاد کرد. پس لطفاً متوجه خودتان و دیگران باشید، شاید این مسأله‌ای مهم برای شما نباشد که این ویروس را جدی نمی‌گیرید، اما دلیل نمی‌شود که جان اطرافیان‌تان را به خطر بیندازید.

قرنطین در تمام جهان حاکم است. اما شماری از کشورها توانستند که جدید این مسأله را با مراعات کردن توصیه‌های صحی کاهش دهند. بیماران شفا یاب خواهند شد، کرونا هم روزی تمام می‌شود آن‌شاه‌الله بعد، همه‌ی جهان جشن خواهند گرفت و ما افغان‌ها هم دوباره به زنده‌گی عادی‌مان برواهیم گشت. پس کرونا را جدی بگیرید این عید را در خانه تجلیل کنید. از سویی هم، اکنون امکانات ارتباطی به حدی است که فاصله‌ها میان شما احساس نخواهد شد، با یک تماس تصویری، با یک پیام مملو از عشق و محبت، به عزیزان‌تان، می‌توانید تجربه‌ی تجلیل از یک عید متفاوت را داشته باشید.

خرید میوه‌های عید را داشت تا از این رسم پیروی کند، اکنون این توان را ندارد و چون شما می‌خواهید به منزل‌شان به عیدی بروید، مجبور است از هر طریقی میوه، خریداری کند. ما انسان‌ها در قبال یک‌دیگر مسوول هستیم تا از هم محافظت کنیم و زمین را برای دیگران بهترین مکان برای زیستن بسازیم.

فرصت‌های اساسی زنده‌گی را نباید قربانی فرصت‌های زودگذر کنیم.

شاید شما از تجلیل سه روز عید لذت ببرید، با دوستان و همه عزیزان‌تان دیدار کنید و از بودن کنار آن‌ها و دیدار آن‌ها لذت ببرید. اما اگر خدای ناخواسته یکی از شما ناقل این ویروس باشید جان چندین تن را با خطر روبه‌رو خواهید کرد و یا مبدا خودتان به این ویروس مبتلا شوید. ما باید متعهد به یک سلسله ارزش‌ها در زنده‌گی باشیم؛ ارزش‌های ملی، فرهنگی، اسلامی و اجتماعی. در دین اسلام هم جان نگاه کردن فرض پنداشته شده است. اصول اجتماع به ما می‌گوید: سبب مشکل و زیان دیگران نشوید. پس باید متوجه بود و فرصت‌های زنده‌گی را نباید قربانی فرصت‌های زودگذر کنیم.

اگر در اوایل، که کرونا در کشور شیوع کرده بود، به دستور و توصیه‌های صحی گوش می‌دادیم، اکنون

روایت دیروز، آئینه امروز، نوید فردا

صاحب امتیاز: سنجر سهیل sanjarsohail@yahoo.com
مدیرمسول: سنجر سهیل sanjarsohail@yahoo.com
معاون مدیرمسول: وحید پیمان s.wahid.payman@gmail.com
خبرنگاران: خلیل اسیر، علی شاه حقمیل، عبدالاحمد حسینی، حسیب بهش، سیدحسن حسینی و محمدحسین نیک‌خواه
ویراستار: علی نظری، س.س.نوین

Publisher:
Sanjar Sohail, sanjarsohail@yahoo.com
Editor-in-Chief:
Sanjar Sohail
sanjarsohail@yahoo.com
Facebook.com/8am.af
Youtube.com/HashteSubhdaily
Twitter.com/@Hashtesubhdaily
instagram.com/8am.af_official
www.8am.af

مستر دیت کارت

مستر دیت کارت همراه با خدمات گسترده، متناسب با نیازها و شرایط مالی شما میباشد. کارت متنفره به سانگی با حساب مشتری عزیز بانک ارتباط دارد تا مشتری به پول خود در هر نقطه دنیا دسترسی داشته باشد.

- در بیشتر از 26 ملیون فروشگاه های سراسر جهان قابل پذیرش بوده و همچنان در کارت متنفره در فروشگاه های تجاری انتخاب شده، تخفیف مناسب در نظر گرفته میشود.
- پذیرش در ماشین های خود پرداز صرافی برای برداشت سریع پول نقد در افغانستان و کشور های خارجی، برداشت مجانی پول نقد از همه ماشین های خود پرداز صرافی عزیز بانک

www.azizbank.af 1515

جهان بعد از کووید-۱۹ بیل گیتس و چگونه مبارزه با پاندمی های آینده

منبع: www.economist.com

ترجمه: احمدنویز غیرتی

در اکثر نقاط اروپا، آسیای شرقی و امریکای شمالی، تا اخیر این ماه، پاندمی از نقطه‌ی اوج خود هم ممکن بگذرد. در طی چند هفته، بسیاری از مردم امیدوار اند اوضاع به حالتی که در ماه دسامبر سال گذشته بود، باز گردد. متأسفانه، این اتفاق نخواهد افتاد.

ویروس کرونا سه پیشرفت بزرگ پزشکی را سرعت می‌بخشد که آن فقط یک شروع است. هنگامی که تاریخ‌نویسان کتابی در مورد بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ می‌نویسند، آن‌چه که تاکنون سبزی کرده‌ایم، احتمالاً فقط یک سوم آن را شکل می‌دهد. بخش عمده‌ی داستان را اتفاقات بعدی شکل خواهد داد.

در اکثر نقاط اروپا، آسیای شرقی و امریکای شمالی، تا اخیر این ماه، پاندمی از نقطه‌ی اوج خود هم ممکن بگذرد. در طی چند هفته، بسیاری از مردم امیدوار اند اوضاع به حالتی که در ماه دسامبر سال گذشته بود، باز گردد. متأسفانه، این اتفاق نخواهد افتاد.

من معتقدم که بشریت این بیماری همه‌گیر را شکست می‌دهد، اما تنها در صورتی که بیشتر مردم واکسین شوند. تا آن زمان، زنده‌گی به حالت عادی باز نخواهد گشت. حتی اگر دولت‌ها مقررات قرنطین را از میان بردارند و تجارت‌ها مجدداً درهای خود را بگشایند، انسان در معرض بیماری نفرت طبیعی قرار دارد. فرودگاه‌ها بیروبر نخواهند بود، ورزش در استادیوم‌ها اساساً خالی برگزار خواهد گردید و اقتصاد جهانی دچار افسردگی خواهد شد؛ چون تقاضا پایین خواهد ماند و مردم در مصرف خود محتاطانه عمل خواهند کرد.

اگرچه این پاندمی در کشورهای توسعه‌یافته کند می‌شود، در کشورهای در حال توسعه سرعت بیش‌تری خواهد یافت؛ اما تجربه‌ی آن‌ها خیلی بد خواهد بود. در کشورهای فقیرتر که کم‌تر کارها از راه دور انجام می‌شود، اقدامات فاصله‌های اجتماعی نیز موثر و کارا نخواهد بود. ویروس به سرعت گسترش خواهد یافت و سیستم‌های صحتی قادر به مواظبت از افراد مبتلا نخواهند بود. کووید-۱۹ شهرهایی مانند نیویورک را سراسیمه کرده است. داده‌ها حاکی از آن است که تنها یک شفاخانه شهر منهتن، نسبت به بسیاری از کشورهای آفریقایی، دارای بیش‌ترین بسترهای مراقبت ویژه است. ممکن است میلیون‌ها نفر بمیرند.

به طور مثال، کشورهای ثروتمند می‌توانند با حصول اطمینان از این‌که لوازم حیاتی در دسترس آن‌هایی که پول بیش‌تر پیشنهاد می‌کنند، قرار نگیرد، به این پروسه یاری کنند. اما مردم در مناطق ثروتمند و فقیر یک‌جا با هم، زمانی می‌توانند مصون باشند که یک راه حل پزشکی موثر برای این ویروس داشته باشیم و آن راه حل یعنی واکسین.

طی سال آینده، محققان پزشکی از جمله‌ی مهم‌ترین افراد جهان خواهند بود. خوش‌بختانه، حتی قبل از این پاندمی، آن‌ها دست‌آوردهای بزرگ در تولید واکسین‌ها داشتند. واکسین‌های معمولی به پدن شما می‌آموزند که عامل بیماری «پتوجن» را، معمولاً با معرفی یک شکل از ویروس ضعیف و یا مرده، تشخیص دهد، اما نوع جدیدی از واکسین‌ها نیز وجود دارد که محققان را مجبور به گذران زمان طولانی برای رشد حجم زیادی از عوامل بیماری‌زا نمی‌کند. این واکسین‌های mRNA از کد ژنتیکی استفاده می‌کنند تا به سلول‌های شما دستورالعمل ایمنی بدهند. احتمالاً آن‌ها می‌توانند سریع‌تر از واکسین‌های سنتی تولید شوند.

امید من این است که تا نیمه‌ی دوم سال ۲۰۲۱، شرکت‌های داروسازی سراسر جهان واکسین را تولید می‌کنند. اگر این اتفاق بیفتد، این یک دست‌آورد تاریخی خواهد بود. این سریع‌ترین حرکتی خواهد بود که از شناسایی یک بیماری جدید تا تولید واکسین آن، بشر طی می‌کند.

جهانی خواهند بود. من انتظار دارم آن‌ها به همان روشی که نیروهای مسلح به طور معمول در جنگ‌ها شرکت می‌کنند، در «مبارزه با میکروب‌ها» اقدام خواهند کرد. این نهادها ما را در برابر یک ویروس جدید دیگر که از خفاش‌ها و یا پرندوها به انسان سرایت می‌کند، آماده نگه می‌دارند. آن‌ها هم‌چنین ما را در برابر بازی‌گران بدسرسشت که ممکن یک بیماری عفونی را در یک آزمایشگاه خانه‌گی بسازد و سعی بر آن کنند که از آن من‌حیث سلاح استفاده کنند، آماده خواهند ساخت. با تمرین آماده‌گی در برابر یک پاندمی دیگر، جهان نیز در برابر اقدامات بیوتورویسم از خود دفاع خواهد کرد.

آن را جهانی سازید

امیدوارم کشورهای ثروتمند، با اختصاص کمک‌های خارجی بیش‌تر به منظور ایجاد سیستم مراقبت‌های اولیه‌ی بهداشتی، کشورهای فقیر را در این آماده‌گی‌ها دخیل سازند. حتی خودخواه‌ترین شخص - یا انزواطلب‌ترین کشور - باید تاکنون با این موضوع موافق باشد. این بیماری همه‌گیر به ما نشان داده است که ویروس‌ها از قوانین مرزی پیروی نمی‌کنند، اگر خوش‌مان می‌آید یا خیر، همه‌ی ما از طریق شبکه‌ای از میکروب‌های میکروسکوپی پیوند بیولوژیک داریم. اگر ویروس جدیدی در یک کشور فقیر ظاهر شود، ما می‌خواهیم که پزشکان آن کشور، توانایی کشف و مهار این ویروس را در اسرع وقت داشته باشند.

هیچ یک از این‌ها اجتناب‌ناپذیر نیست. تاریخ یک سلسله مشخص را دنبال نمی‌کند. مردم انتخاب می‌کنند که کدام جهت را طی کنند و ممکن است که به بی‌راهه بروند. سال‌های بعد از ۲۰۲۱ ممکن است به سال‌های پس از ۱۹۴۵ شباهت داشته باشد، اما بهترین قیاس برای امروز ممکن است روز ۱۰ نوامبر سال ۱۹۴۲ باشد. بریتانیا به تازه‌گی اولین پیروزی جنگ در زمین را به دست آورده بود و وینستون چرچیل در سخنرانی‌اش اظهار داشت: «این پایان نیست، این تنها آغاز یک پایان نیست، اما این ممکن است پایان یک آغاز باشد».

بیل گیتس بنیان‌گذار شرکت میکروسافت و رییس نهاد پل و ملیندا گیتس است. این سلسله تحت عنوان «جهان بعد از کووید-۱۹» در اکانمست نشر می‌شود.

جدا از پیشرفت در تولید واکسین‌ها، دو پیشرفت بزرگ پزشکی دیگر از این بیماری همه‌گیر پدیدار خواهد شد. یکی از این پیشرفت‌ها در زمینه‌ی تشخیص خواهد بود. دفعه‌ی بعد اگر ویروس جدیدی پیدا می‌شود، احتمالاً افراد می‌توانند آن را در خانه مثل انجام آزمایش حامله‌گی، آزمایش کنند. به جای داخل کردن چوب در بینی و گرفتن نمونه، ممکن تنها با تماس سطحی به بینی، این نوع آزمایش انجام شود. محققان می‌توانند ظرف چند ماه بعد از شناسایی یک بیماری جدید، چنین آزمایشاتی را آماده کنند.

پیشرفت سوم در مورد داروهای ضد ویروس خواهد بود. تا هنوز، کم‌ترین سرمایه‌گذاری در این بخش‌های ساینسی صورت گرفته است. ما در بخش تولید دارو برای مقابله با ویروس‌ها آن‌قدر مؤثر نبوده‌ایم که در بخش تولید دارو برای مبارزه با باکتری‌ها بوده‌ایم. اما این تغییر خواهد کرد. محققان ذخیره‌گاه‌های بزرگ و متنوع از آنتی‌ویروس‌ها را ایجاد خواهند کرد که می‌توانند از طریق آن ویروس‌ها را شناسایی و تشخیص کنند و به سرعت درمان‌های مؤثر را برای ویروس‌های جدید پیدا کنند.

هرسه فناوری، ما را برای پاندمی بعدی و مداخله‌ی به‌موقع، هنگامی که شمار مبتلایان خیلی کم است، آماده می‌سازد، اما تحقیقات اساسی هم‌چنین ما را در مقابله با بیماری‌های عفونی موجود - و حتی مداوی پیشرفته‌تر بیماری سرطان کمک می‌کند (دانشمندان مدت‌ها است تصور می‌کنند که واکسین‌های mRNA می‌توانند منجر به تولید واکسین سرطان شود. اما تا زمان شیوع کووید-۱۹ تحقیقات گسترده‌ایدر مورد چگونه‌گی تولید انبوه و حتی با قیمت ارزان انجام نشده بود).

پیشرفت ما تنها در عرصه‌ی ساینس نخواهد بود. هم‌چنین این توانایی ما خواهد بود تا اطمینان حاصل کنیم که همه از آن ساینس سود می‌برند. فکر می‌کنم برای سال‌های پس از ۲۰۲۱، از سال‌های بعد از ۱۹۴۵ خواهیم آموخت. با پایان جنگ جهانی دوم، رهبران برای جلوگیری از درگیری‌های بیش‌تر، نهادهای بین‌المللی مانند سازمان ملل متحد را ایجاد کردند. بعد از کووید-۱۹، رهبران اقدام به ایجاد نهادهایی برای جلوگیری از پاندمی بعدی خواهند کرد.

این نهادها ترکیبی از سازمان‌های ملی، منطقه‌ای و

آیا میراث فرهنگی خود را فراموش کرده‌ایم؟

ضرورت گفت‌وگو درباره میراث فرهنگی و آثار تاریخی

در معرض تهدید قرار دارد، اما می‌توان گفت که این کشور در صدر چنین کشورهایی قرار دارد. عوامل چندگانه که شامل اختلافات بر سر زمین، درگیری محلی بین گروه‌های مختلف و کمبود بودجه برای نگهداری و ترمیم این آثار می‌شوند، این آثار را تهدید می‌کند. هم‌زمان کم‌رنگ شدن سبک زندگی سنتی و بی‌جا شدن و کوچیدن گروه‌های بزرگی از مردم از مکانی به مکان دیگر باعث می‌شود که سنت‌ها و فرهنگ‌های محلی حفظ نشده و رفته‌رفته کم‌رنگ شوند.

در افغانستان، بسیاری از اماکن مهم فرهنگی به شدت نیازمند مرمت و مراقبت هستند. از جمله زادگاه مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، شاعر و متفکر نام‌دار جهان

روز ۲۱ می از طرف سازمان ملل متحد به عنوان «روز تنوع فرهنگی برای گفت‌وگو و توسعه» نام‌گذاری شده است. درک ما از ارزش تنوع فرهنگی در جهانی که ۷۵ درصد از درگیری‌ها برخاسته از مشکلات و تفاوت‌های فرهنگی است، بسیار مهم است. هم‌چنین نام‌گذاری یک روز برای آن، اهمیت ارتباطات فرهنگی برای ارتقای صلح، ثبات و توسعه را نشان می‌دهد.

تاریخ افغانستان پس از استقلال مملو از تنش‌های سیاسی داخلی، مداخلات خارجی و اختلافات میان قدرت‌ها قومی بوده است. آمار و ارقام گزارش نشده در مورد میراث فرهنگی غنی و متنوع این کشور، بسیار فراتر از هزینه فجایع انسانی این تعارض است. کمبود حمایت و عدم اقدامات نهادهای رسمی، این آثار را در خطر نابودی قرار داده است. اکنون وقت آن رسیده است که به آن چیزی که در جنگ افغانستان قابل توجه نبوده است و دیده نمی‌شود، توجه شود. زمان آن رسیده است که میراث فرهنگی کشور قبل از این‌که در اثر امواج جنگ از بین برود، محافظت شود. مطمئناً این فقط افغانستان نیست که میراث فرهنگی‌اش

رابعه نسیمی

هنگامی روشن شد که طالبان تندیس معروف بودای بامیان را نابود کردند. بودای بامیان در آن زمان بزرگ‌ترین مجسمه بودا در کره زمین بود. بنابراین، محافظت کلیدی از میراث فرهنگی افغانستان و مستندسازی آثار فرهنگی فعلی، بسیار ضروری است.

پی‌آمد غمگین حاصل از سال‌های غفلت این است که هیچ کسی آگاهی کامل از وضعیت حال حاضر اماکن فرهنگی افغانستان ندارد. اولین اقدام در جهت حمایت از این میراث، آگاهی از موجودیت مکان‌ها و ثبت دقیق آن‌ها است؛ چون بدون دانستن آن‌چه که هنوز باقی مانده، ما نمی‌توانیم در آینده از آن‌ها محافظت کنیم.

ما می‌دانیم که ترمیم و حفاظت آثار فرهنگی کارهای دشواری‌اند که منابع سنگین می‌طلبند، اما انجام این کارها بسیار حیاتی است. به قول مولانا:

«قدرت کلمات را بالا ببر، نه صدايت را! این باران است که باعث رویش گل‌ها می‌شود، نه رعد و برق».

بنابراین بهترین روش و موثرین کار در این زمینه، حرف زدن است. به همین سبب هم‌زمان با «روز تنوع فرهنگی برای گفت‌وگو و توسعه» بیابید به این بهانه دریچه‌های گفت‌وگو درباره ارزش فرهنگ افغانستان و جایگاه آن را در حل منازعات بگشاییم.

و مناره‌های تاریخی ولایت هرات ه به دوره تیموریان برمی‌گردد و هم‌چنان بنای تاریخی قرن پنجم تخت رستم در سمنگان مثال‌های مهمی از اماکنی‌اند که باید حفظ و مرمت شوند.

اما ترمیم این آثار در حال حاضر تنها نیازمندی آن نیست. خطرات فراروی میراث فرهنگی افغانستان در سال ۲۰۰۱